

Nemunas

Nr. 32
(350-791)

2011 m.
rugpjūto 29-
spalio 5 d.

Kaina 2,50 Lt

KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

Tiltai 3-7 p.

Gediminas JANKAUSKAS

„Europos ekspresu“
pas Čiurlionį
ir Miloszą

Gediminas JANKUS

Manipuliacijos
„Dramma
per musica“ stiliumi

Kristina CIVINSKIENĖ

Raimundo Mikšio
tapyba

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

P-u-n-k-t-y-r-a-s

21 tarptautinis šokio
festivalis „Aura“

2 p.

Kino
įsiveržimas

8 p.

Donatas STANKEVIČIUS

Fotografinis Nidos
ruduo

9 p.

Andrius JAKUČIŪNAS

Apie mygtukų trauką
ir bičiulius

10 p.

<http://www.nemunas.net>

9 770 134 314 007

Martynas SIRUSAS. (adfoto.lt). „Akimirka iš konkurso „Mis Lietuva 2010“.

Fotovi(t)ražai 38

3 p.

Compagnie Thor (Belgija) – „Mano mylimiesiems“.

P-u-n-k-t-y-r-a-s

21 tarptautinis šokio festivalis „Aura“

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Dabar jų labai daug, jie dideli ir svarbūs. Tai apie festivalius, kuriuos rudenį dėrosi ne juokais sudėtinga aprėpti. Todėl ir išpūdžiai lieka gana punktyriški, su nepageidaujamomis, tačiau bemaž neišvengiamomis duobėmis. Ypač tada, kai didžuliai renginiai susigiminiuoja ir kviečia į sales sunkiai apsisprendžiančius žiūrovus. Tai apie šiemetinį šokio festivalį nauju pavadinimu „Aura“ ir apie tekstilės bienalę, kuri savo dydžiu pribloškia bent jau kas antrus metus. Atrodo, kad ir kultūros renginius lankančių žiūrovų skaičius Kaune yra baigtinis, tačiau sales jie užpilda. Užauginti per dvidešimt vienerius šokio festivalio gyvavimo metus ir jau pasitikintys kiekvienais metais įrodoma kokybe. Žinoma, kai kada lyg kortos iškrinta labai reikšmingi metai, sykiais gal ir turintys mažiau jėgos. Kartais susirenka puiki publika, susiklijuoja festivalio sieną, scenos veiksma ir žiūrovų energija, o kartais ji lyg ir trūkčioja. Kokie buvo šie metai, spresti sunku dėl nepakanėmos distancijos, tačiau lyg ir ramesni už pernykštis. Negaleista realybė didžiuosius spektaklius nubloškė į „Girstučio“ sceną, kuri net ir po gana gausių kultūrinio gyvenimo injekcijų vis dar netampa tikraja, kultūrinei veiklai tinkama vieta.

Šiaisiai festivalio „Aura“ organizatoriai žadėjo vyriškos jėgos antplūdi ir plati raiškos spektrą, kuris pataikytų į labai įvairių lūkesčių pilnas žiūrovų širdis. „Compagnie Thor“ iš Belgijos „mano mylimiesiems“ siūlė itin rafinuotą, stilizuotą ir švarų spektaklį, kuriame šoka devyni tamsiaodžiai šokėjai. Juodas skulptūrinis derinys baltame scenos fone gal ir stilingai sukurtas, tačiau ilgainiui, jau tikintis intrigos, spektaklis ēmė rodyti kiek sterilus ir „išplautas“. Monotonija pamazu įveikė pradžioje sukurtą „kūnų sodrumo“ išpūdį, ir jau visai negelbėjo vis keičiamis spalvinis šokėjų marskinėliai. Gana dirbtinė spalvų kaita dinamikos taip ir nesukūrė. Vitališumas ir kūno grožio akcentai tapo svarbiausia spektaklio ašimi, kurios pakelti aukščiau, suteikti svaresnio krūvio nesugebėjo ir J. S. Bacho muzika, likusi tik dar

viena rafinuota detale. Ir čia kaltos veikiausiai ne tiek scenos veiksmo formos, kurios buvo tiesiog nepriekaištingos ir išties preciziškos, kiek svarbesnių intencijų bei siekių naturėjimas, kuris spektaklį tarsi atvedė įki tam tikros ribos ir ten paliko. Potencija eiti toliau buvo negaleista sustabdyta, spektaklis tik sukosi aplink savo ašį, tačiau taip niekur ir nenuvedė. Gal tokį išpūdį sukuria darbai, kurie visą savo jėgą ir galimybes atskleidžia pačioje pradžioje, o vėliau tik bando vis iš naujo suvilioti žiūrovą, lyg ir pratusi atrasti vis naujų dalykų ar klodų.

Visai netoli belgiškojo išpūdžio stovėjo ir Compagnia Zappala Danza iš Italijos, parodė spektaklį „Instrumentas 1“. Čia taip pat buvo remiamasi kūno ir jo judesių logika, tačiau jau nesigūžiant, nesitraukiant į vidų, o atsiveriant aplinkai. Kūno reakcija į garsus tapo svarbiausia spektaklio intrigai, kiek nuošalyje palikusi visus siužetinius, teminius niuansus, kurių link lyg ir vedė spektaklio pradžioje mėginta plėtoti pietų Italijos pamaldžių moterų scena (nuvedusi, tiesa, gal kiek ir abejotina linkme). Vienas iš tradicinių Sicilijos instrumentų, dambrelis, itališkai vadinas „marranzano“, kartais siejamas su mafija, šiame spektaklyje tapo pagrindine ritmine varomaja jėga, formavusia visą choreografijos stilistiką. Scenoje pasirodė septyni šokėjai virrai ir Puccio Castrogiovanni – grupės „Lautari“ lyderis su dambreliu, jie kūrė itin tolygiai pulsuojančių spektaklį, kurio postūmias ir atoslūgai, choreografinės minkštumas ir tvirtumas keitė vienas kitą skleisdami itin jautri, subtilų pusiausvyros pojūtį. Jokių pertrūkių ar beprasmiai vaikščiojimų scenoje, kurie kartais erzina ir ardo energinių spektaklio audinių. Viskas vyko tarsi vienu įkvėpimu ir lengvai. Tiesa, itališkoji maniera rodyti ir grožėtis savimi gal kiek ir gluminamai nuteikė, tačiau ilgainiui tapo savotišku prieskoniu, žymintu tos vienos stiliistiką.

Dar vienas svarbus bandymas „Girstučio“ scenoje – Yossi Bergo ir Odedo Grafo „Paklydės žvėris“, atklydės pas mus iš Izraelio. Tikriausiai pats skaudžiausias ir problemiškiausias festivalio spektaklis, kuri statė ne tik žymieji choreografa, bet ir dramaturgė (Carmen Mehnert). Vadinas, teatrine kalba kalbantis nė kiek ne prasciau nei choreografine. Paprasčiausiai spektaklio tematika apibūdinama vos vienu sakiniu – apie savojo identitetą paieškas ir narvus, į kuriuos jo ieškodami pakliūvame. Tokių talentų jau ne kartą įrodyta, kad choreografija, kūno judesiai pasitelkus visus įmanomus psichofizinius gebėjimus gali išreišksti subtiliausius ir abstrakčiausius dalykus, realias situacijas ir jų gelminę dramaturgiją. Tačiau tai tik akimirkos padiktuota reakcija, kurią galbūt visai greitai pakels kita, nulemtai naujų išpūdžių. Kaip ir spektaklių apžvalga, kuri po savaitės galbūt fiksuočių visai kitus dalykus. O šiandien, kol dar viskas karšta, išpūdžiai neatvėsę, atrodo taip.

Kauno šokio teatras „Aura“ – „Medėjos“.

koniškumą lyg ir diktuoja spektaklio stilistika, iki aštriausią klausimų sutraukianti šiandienos žmogaus sąmonės klajones. Iškelti šiuos svarbiausius klausimus lyg ir tampa pagrindiniu tikslu, nes jau ne vienas esame pasilykdę visuomenės suformuotų ir prikišamai siūlomų stereotipų kaliniai. Net ir tie, kurie mano esantys nuo jų laisvi. Gali būti, kad tie stereotipai – paprasčiausiai ir gana išprasti mūsų laiko identifikavimo ženklai, o gal būsus, negailestingai individualybę édanties maras. Šokėjų trupė kelionę savęs link įvardijo kaip savojo vidinio žvėries paieškas ir išlaisvinimą (šokėjai dėvėjo jų kaukes). Kelionė siurrealistinės stilistikos šleifia apgaubia šiurkščias šokio, muzikos, tekstų sangrūdas. Ir spektaklis tampa panašus į keistą eksperimentą ar tyrimą, primyginių, nepaisydamas norų ar skrupulų mėginantį išsiaiškinti „tiesą“. Čia ir dabar skausmingai siekdamas išgauti atsaką, priversti žiūrovą atsistoti į akistatą.

Toje pačioje Didžiojoje scenoje festivalis buvo atidarytas Derida Dance spektakliu-performansu „V.A.G.“, be jokio siuzetiškumo jungusiu jūdesio, šviesos ir muzikos linijas, kurių dermė, atrodo, pareikalavo didžiausią pastangą. Spektaklio šeimininkai teatras „Aura“ šoko savo naujausia ir ši kartą vėl pakitusi, po pasiodymo Vilniuje kiek transformuotą spektaklį „Medėjos“, moderniai interpretavusį žinomą mitą.

Tie spektakliai, kurie išsiteko mažesnėje erdvėje, šiaisiai metais glaudėsi Penktuoje Kauno dramos teatro salėje. Vienas sėkmėmingiausiu pasiodymu – Ferenc Fehér „Tao Te“ iš Vengrijos, paremtas šokio ir kovos menų sinteze. Kova čia lyg ir vienintelė egzistencinė galimybė, šansas būti, o ne išlikti. Mūsų žiūrovams užminti ketino ir avangardo atstovai iš Lenkijos „Harakiri Farmers“, tačiau jie liko ne tik jos neįminę, bet ir gerokai sugluminti. „Optimisto testamentas“, pastatytas pagal absurdą ir ironišką Slawomiro Mrozeko apysaką, paremtas labai schematinėmis ir minimaliomis priemonėmis, deja, liko scenoje, taip ir neprasiveržęs į žiūrovų salę, jei tokia galimybė apskritai egzistuoja. Pasakutinę festivalio dieną Mažojoje scenoje pasirodė lietuviškas kolektyvas „Žuvies akis“ su Agnija Šeiko. „Paikos mergaitės maldos“ kalbėjo apie XIX a. dailė ir filosofiją labiau ne choreografijos, o teatro kalba. Tiesa, be teksto, tačiau gana išprastais įvaizdžiais, simboliais ir gestais.

Peržvelgus visą „Auros“ festivalio programą ir prisiminus spektaklius, norisi, kad šokio spektaklių formas labiau susilietu ir susispintu, kad neliktu tokios ryškios takoskyros tarp formalaus grynojo šokio ir probleminio, artimesnio teatrui. Geriausią talentų jau ne kartą įrodyta, kad choreografija, kūno judesiai pasitelkus visus įmanomus psichofizinius gebėjimus gali išreišksti subtiliausius ir abstrakčiausius dalykus, realias situacijas ir jų gelminę dramaturgiją. Tačiau tai tik akimirkos padiktuota reakcija, kurią galbūt visai greitai pakels kita, nulemtai naujų išpūdžių. Kaip ir spektaklių apžvalga, kuri po savaitės galbūt fiksuočių visai kitus dalykus. O šiandien, kol dar viskas karšta, išpūdžiai neatvėsę, atrodo taip.

Compagnia Zappala Danza (Italija) – „Instrumentas 1“.

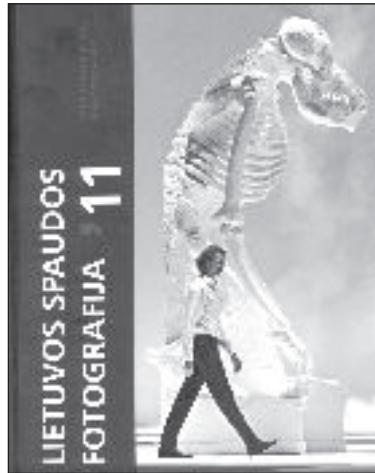
Festivalio archyvo nuotraukos

Viltai

Romualdas RAKAUSKAS

Ateivai iš laimingųjų planetos

Galima pradėti įprastai, kad mūsų rankose jau dešimtasis metraštis „Lietuvos spaudos fotografių 11“ (Lietuvos spaudos fotografių klubas, Vilnius, 2011) ir su sukaktuviniu pakilumu nuosekliai keliauti per vienuolika nuolatinį temą. Arba pradėti nuo pabaigos ir pažvelgti, kaip ten švyti pagrindinė fotožurnalistikos viršukalnė – reportažas.

Kažkodėl „alpinistinė“ trauka stipresnė. Gal dėl menine darbų jėga ryškiai išskiriančio Algimanto Aleksandravičiaus fotografijos pasakojimo „neGalios nePaliesti“ (kaip išradęgai sužaista didžiosiomis raidėmis!), kuris tarptautinės komisijos pelnytais paskelbtas temos nugalėtoju.

Pasaulinė fotografia nuolat paimina skaudžiai neigaliųjų lemtimi. O Algimanto kūrybos kelyje tai jau antras sėkmingas stabtelėjimas šioje dramatiškų atsvaitų ir netikėtų siužetų gausioje temoje. Nenžinia, ar jis, ar projekto iniciavęs labdaros ir paramos fondas „Algiminas“ sugalvojo šį reklamiskai išvaizdų sprendimą – neigalius vair-

Viktorija VAIŠVILAITĖ-SKIRUTIENĖ (w-photography.com).

Fotovi(t)ražai 38

kus suvesti su Lietuvos ižymybėmis. Aišku, mažajam nelaimėliui užuoja galėtų išreikšti ir eiliniai žmonės. Tai gal net tikroviškiau atrodytų, bet geidžiamo reklaminio

smūgio neliktu. Tik Donato Banionio ar Lino Kleizos šlovės spindeles garantuoja projekto sėkmę.

Nors ir paradoxalai skamba – suvaidintas reportažas, bet tegu žurnalistikos teoretikai pasiaiškina žanrų grynumo problemas, o mes pasmalsaukime, kaipgi sekési save vaidinti ižymybėms. Arčiausiai tikroviškumo kunigo Ričardo Doveikos ir mums nesuvokiamame dvasiniame būvyje klajojančio Algimonto fotografija. Renesansiskai paveiksliskoje Šešuolėlių dvaro aplinkoje tiksliai sudėliotos net antraplanės detalės. Jos visos labai svarbios ir daugiakalbės, padedančios sukurti idealios kompozicijos bei šventos akimirkos išspūdymą, vainikuojamą natūraliu, globėjisku kunigo nuoširdumu, kuriuo negali netikėti. Tikiu Andriaus Mamontovo ir Mykolo nuotaikingu muzikavimu, tobulu balerūnu Nerijaus Juškos skrydžiu virš apžavėtos Jekaterinos, Žydrūno Savicko ir Igno vyrišku pasižaidimu svarmenimis. Vytauto V. Landsbergio bendravimo dirbtinumą gelbsti invalido vežimaityje sėdinčio Izidoriaus džiūgaujantis krykštavimas pajutus svelnų ir supratinę arklio pabučiavimą.

Tarsi savo teatrinėje scenoje Oskaras Koršunovas profesionaliai tiksliai vaidina rūpestingai atjaučianti nepavydėtiną neigaliųjų dailią. Tik Algimantas galėjo sugalvoti tokį sudėtingą siužetą ir dar įkalbė-

ti savo gerą bičiulių Alfredą Bumblauską nepatogiai atsigulti ant grindų ir čia patieso žemėlapio, taip su Darmontu pažaisti kelionę per vaikui nesuvokiamus pasaulius.

Idomiausia, kad mažiesiems aktoreliams kartais pavyksta nustelbti net patyrusius grandus. Tyru vaišišku nuoširdumu Auktumas dvasingai reaguoja į D. Banionio bendravimo pastangas ir tampa šios fotografijos pagrindiniu herojumi. Legendinio aktoriaus išraiškingumu tikriausiai pritrūko turtingesnės aplinkos ar netikėto Algimanto fantazijos posūkio. Jeigu maestro būty įkomponuotas į efektiną muilo burbulų pūtimą sceną, kurioje lyg atminimui abejingai pozuoja Šešuolėlių dvaro savininkas Raimundas Petrauskas, turėtume unikalų kadrą, tarsi paimtą iš naujai filmuojamo „Solaris 2“...

„Džiugu, kad visuomenėje gerbiami ir daugeliui pažįstami asmenys nebijo neigaliųjų vaikų, nuoširdžiai dovanotojiems savo dėmesį“, – toks tekstinis iprasminimas lydi Algimanto nuotraučią temą. Garsenybių šlovė susilygino su skaudžia negalia? O gal šlovės spindeles sušvelnino negalios beviltiskumą? Bet visą laiką ikyriai kirba abejonė, ar vienkartiniu ateiviu iš laimingųjų planetos atjautos pavadinimui pasiekiami didieji žmogiškumo tikslai. O gal kaip tik tokie projektai pajėgūs sustabdyti susvetimėjimo kelio žingsniuojančią vienuomenę?

A. Aleksandravičiaus meninio talento šesėlyje likę tikrieji reportažai atrodo kasdieniškai susmulkėję ir buitiškai menkaverčiai. Jau tradicinė metraščio publikacija

tampa pavasarinis pamario potvynis (Rolandas Žalgevičius), kuriamė fotografai nesuranda naujų netikėtumų. Visą Lietuvą sukrėtusio Labanoro bažnyčios gaisro pasekmes fotografavo Vidmantas Balkūnas. Poetiškiausias jo pastebėjimas – sniege besimėtantis apdegės gaidų puslapis, o žurnalistiškiausias – lauke nuo šlapdirbės lietisargių prisidengęs, išpažinčiaujantiesi kunigas. Gal kas nors išpūdiniu nufotografavo šiumentį bažnyčios atstatymą?

Aktualaus reportažo prizu galėjo būti pagerbtas Saulius Žiūra, Europos krepšinio čempionatu sukurės savo išskirtinį fotohimną. Neįtikėtinai plati krepšinio lentų geografija – nuo pavasarinio potvynio, rudenių lapų „tritaškių“ iki sniego pusnyse įklimpusių bei fotogeniškai aplėdėjusių – prilygsta išsamiai studijai, patvirtinančiai negincijamą tiesą, kad Lietuva yra ir visada bus krepšinio salis. Kažin ar čempioniškoje Ispanijoje irgi taip pat kiekviename kieme bumbsi kamuoliai?

Vytauto Didžiojo legendos atgaivinimas ir žemaitukų pagirdymas Juodojoje jūroje valdiškai iformintas kaip „tarptautinis socialinės edukacijos projektas, skirtas naujai ištvirtinti istorines Lietuvos šaknies ir suvokti jų reikšmę Europos mastu“. Ta „šaknų ištvirtinimą“ fotografavo Vladas Ščiavinskas.

Nukelta į 4 p.

Alfredas PLIADIS (KAM).

Fotovi(t)ražai 38

Atkelta iš 3 p.

Trisdešimt aštuonias paras drauge su debynais raiteliais 2000 km nukeliavo. Aišku, ne ant kieto balno, o patogiamie automobiliųje, ir iš keleto, gal net keliolikos tūkstančių kadrų matome tik dvi išskirtines fotografijas: po Juodosios jūros baltą smėliuką smagiai besivoliojantį jau pagirdytą žemaituką (antrame plane ir populiarus Algis šmėžuoja) ir kažkodėl i portretą skyrių negrūtamai nukeltą jaukai draugingą raitelio pietavimą, kur žirgas siekia iš lėkštės paragauti skaniųjų barščių. Keista, kad tokioje žamrinėje fotografijoje metraščio sudarytojai sugebėjo ižvelgti portretą.

Kitos reportažo nuotraukos tvarkingai informatyvios ir dokumentiškai vertingos. O kur meninės žybtelėjimas? Štai kaip A. Aleksandrovicius mus išpaikino...

Antrajį „Auksinį kadrą“ Algimantas pelnė už O. Koršunovo portretą, nufotografuotą tame pačiame Šešuolėlių dvare. Tik vietoje neigalios Augustės greta režisieriaus stūksa bronzinis vyrus su nukirsta ir rankose iškelta savo galva. Daugiauprasmė bei giliamintė skulptūra idealiai atitinka, o gal net prateisia O. Koršunovo maslių gelmę ir papildo turtinę fotografijos dramaturgiją.

Ramūnas DANISEVIČIUS („Lietuvos rytas“).

Sukaupusios maksimalią šlovės kondiciją garsenybės visada nukonkuuoja meniskai lygiavertę ar net pranašesnę fotografiją su eilinio piliečio atvaizdu. Šis ypač panašiai nutiko Ramūno Danisevičiaus portretuojamam šiuolaikiškam jaunuoliui su antakyje įvertu sidabriniu auskaru. Tolumas natūralumas, nuoširdus dvasinis atvirumas, atrodo, kad ne Ramūnas, o tu seniai ir artimai pažįstę tą vaikiną. Ir parašas gerai talkina subtiliai nuotaikai: „Siauroje senamiesčio gatvelėje sutikau bičiulį. Padariau jo portretą. Kas žino, kada dar susitiksim.“

Techniniai triukai buvo įteisinti tik reklaminės fotografijos temoje „Spindesys“, bet dabar tarp portretų matome „baltą varą“ – Svetlanos Baturos dviguba ekspozicija sujungtą modernaus šokio sceną ir kažkurio miesto fone atmiminui pozuojančio skrybėlėto jaunikaičio pasistovėjimą. Jeigu šis ne itin didelės meninės vertės eskičas būtų „Spindesye“, praverstume net nestabtelėj. Bet kai tarp žurnalistiškai tvirtų Pauliaus Lileikio „Operacijos“ ir Augusto Didžgalvio „Juozo Statkevičiaus“ kaip lygiavertis bando įsiterpti toks mėgėjiškas „netyciukas“, kai per klaidą antrą sykį išfotografuojama ta pati juosta, nustembti ir suabejojti sudarytojų profesiniu reiklumu.

Kadangi „Spindesye“ leidžiama kvailoti, kiek tik išgali, Algirdas Kriščiūno profesionaliai suvaidinta erotinių orgijų scena „Nukryžiuotasis miške“ galėjo pelnyti ir „Auksinį kadrą“, nes tokio nepridengto erotinio akibrokšto mūsų žurnalistikoje dar nebuvo. Kažkur pradingu nuolat „spindėjusių“ Tomui Kauneckui, jo vietą tvirtai užėmė A. Kriščiūnas. Nors temos nugalėtoja už makabriškai tikrovišką pasaka tapo Viktorija Vaišvilaitė-Skirutienė, neabejo-

tinas šios temos favoritas yra beribių fantazių vulkanas A. Kriščiūnas (metraštyje spausdinami dar trys jo ypatingo techninio sudėtingumo darbai).

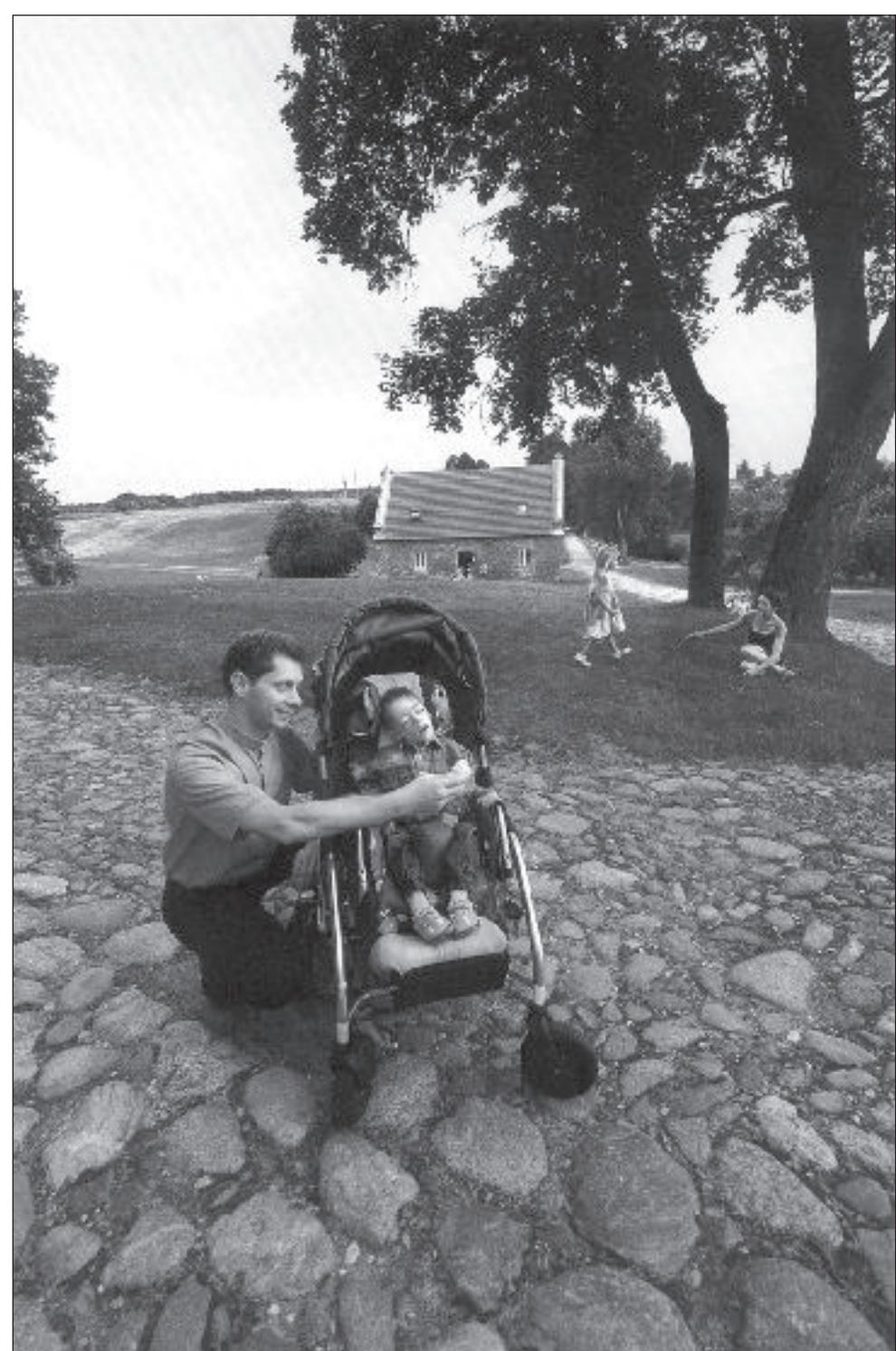
Kas dar prašosi būti pastebėtas? Su diplomatiška tyla apeikime silpniausią metraščio temą „Diplomatija“. „Naujienose“ išsiskiria Ingos Juodytės fotografijos iš sekualinių mažumų triukšmelio Vilniuje. „Auksinį kadrą“ apdovanotas gražiai spalvinė estetika ir elegantiška kompozicija išsiskiriantis etiudas. Gaila, kad tarptautinį žiuri užhipnotizavo spalvinga žaismė ir nepelnytai liko nuskriausta žurnalistiškiausia Ingos fotografija, kur Petras Gražulis tarsi įgudęs penkiakovininkas šuoliuoja per apsauginę tvorę. Panašų kliūčių įveikimo metodą P. Gražulis dažnai naudoja ir Seimo diskusijose.

Iš visų i metraščių patekusių fotografijų kolegos išrinko smagų Valdo Kopūsto sugretinimą: policininkų, demonstrantų drausminio rikiuotę ir darniai gatve žingsniuojančią ančiukų šeimyną. Ne naujas, bet žavus siužetukas. Tik tenka spėlioti, kuriame Europos mieste jis nufotografuotas. Žurnalistiškų naujienų skyriuje norėtusi informatyvių parašų, o sudarytojai kažkodėl vis stengiasi esmę uždengti literatūriniams miglomis. Štai kaip sudėtingai užkoduota Erlendo Bartulio nuotrauka tikriausiai iš pernykščių Garliavos konflikto: „Kai koliziskai susikerta nuomonės, teisine norma privalo išlaikyti naują egzaminą. Jis vis dar laikomas.“ O žiūrovui ne egzaminai rūpi, o kur ir kas čia vyksta.

„Gyvenimas“ šiemet išvengė ankstesniuose metraščiuose žiūrovus šiurpinusių skurdo vaizdų. Gerai būtų, kad šitaip iš tiesų gyventume iš šeimynines šventes taip gražiai švēstume, kaip nufotografavo V. Vaišvilaitė-Skirutienė. Šis apibendrintas įvairiaamžių žmonių charakterių ir bendravimo situacijų turtinamu fotoapsakymui prilygstantis darbas pelnytai tapo temos nugalėtoju ir autorei atnėsė antrajį „Auksinį kadrą“. Tik parašų gamybos cechas vėl savitą literatūrinį mezginių numerė: „Vertikalės, horizontalės, ištrižainės. Veidai, figūros, žmonės. Gyvenimiški paveikslai – it painios dėlionės.“ Kažin kaip fotografiju autorai žiūri į tokias „painias dėliones“ ir kaip anglakalbiams svetimšaliams suprasti tokius „informatyvius“ paaiškinimus.

Pasirodo, gyvenimą geriausiai fotografuoja moterys, nes šiame skyriuje dar matome Zitos Stankevičienės iš šaldiklio dugno broilerius traukiančios darbininkės pagirtinai tikrovišką nuotrauką.

„Pramogose“ norėtusi išskirti Redos Mickevičiūtės alegoriškai filosofišką J. Statkevičiaus fotografiją, kurią dizainerė Ramy-

Algimantas ALEKSANDRAVIČIUS.

bė Glinskytė panaudojo metraščio viršelyje. Apdovanojimo vertas darbas.

Nemalonu žvelgti į purve besimaudančią porelę, bet Petro Malūko nuotrauka iš kasmetinio tarptautinio muzikos festivalio Norviliškėse „Be2gether“ neabejotinai geria. Tik keista, kodėl ten purvas ir muzika taip susijungia.

Nežinia, kaip metraščio sudarytojai atskiria ribą tarp kultūros ir pramogų. Puiki Šarūno Mažeikos fotografija iš TV3 projekto „Chorų karai“, kurioje pralaimėjusio Panevėžio choro vadovė Vilija Pilibaity-

tė-Mia nuoširdžiausiai pasikükiodama verkia ant vedėjo Vytauto Šapranausko peties, galėjo pretenduoti tapti „Kultūros“ temos nugalėtoja. O ten „Auksinį kadrą“ pelnė Tomas Lukšys už moderniojo meno parodoje ant minčkastasolių priglusį ir akiavaizdžiai nuobodžiaujantį mažajį žiūrovą. Tokia įtaigi fotografija pajęgi suskambeti i publicistų, jeigu kalba pakryptų apie visuomenės pozūių į ŠMC modernizmus.

Tikriausiai taip pat už publicistinę aktualiją „Sporto“ temoje A. Aleksandroviciui atiteko trečiasis auksas. Iš oro baliono nufotografuotas futbolo rungtynės purvynuose paskendusioje pavasariniuje aikštėje skambiai itin aktualiai ir išvaizdžiai, ypač po visoje Europoje mus išgarsinusiu arimus primenančiu stadionu.

„Kariuomenės“ temoje kaip visada sėkmingesnai „kariauja“ Alfredas Pliadis, šis ypač apdovanotas už naktinių pratybų pasišaudymus. Nors gerokai įdomesnė ir naujoviškesnė jo fotografija iš JAV karių pratybų „Kardo kirtis“ Adaži poligone, kur pro grėsmingai ginkluotus karius kasdieniškai raimai dviratį stumiasi besiypsantis latvis. Subtilus vyriškų žaidimų apibendrinimas.

„Gamta ir jos apsauga“ vis stengiasi nustebinti puošniai išsidabinusiais paukščiais. Nors šis ypač čia karaliauja vanagai. Temos nugalėtoju tapo Eugenijus Kavaliauskas, išspūdingai nufotografavęs vištvanagių peštynes. Reta grobio perdavimo akimirką pradžiugino ir Kęstutis Čepėnas. Keista, bet nestebino tos sudėtingai paguarnamos akimirkos. Nustebina paprastumas. R. Danisevičius nufotografavo gausiu sniegų užverstą automobilį, o iš to balto kupsto kyšo du atlenkti juodi valytuvai. Nuostabus minietiudas, atgaivinantis intensyviai informatyvios žmonių ir įvykių gausos nualinčią dvasią. Ne veltui amžina išmintis byloja, kad paprastume slypi didžiausios vertybės. Kadangi ir taip per daug „Auksinių kadrų“ devalvavome, šis ypač reikšmingai patylėkime...

Inga JUODYTĖ („Vilniaus diena“).

„Europos ekspresu“ pas Čiurlionį ir Miloszą

Gediminas JANKAUSKAS

Kino festivaliai pasaulyje gimsta įvairiai. Vieni atsiranda griežtos politinės diktatūros sąlygomis (kaip seniausias pasaulyje Venecijos kino festivalis Benito Mussolinio valdomoje fašistinėje Italijoje), kiti – totalitarinės grėsmės akivaizdoje (pirmasis Kanų kino festivalis turėjo startuoti 1939 m. rugsėjo 1-ąją, tačiau dėl tą dieną kilusio Antrojo pasaulinio karo buvo atidėtas iki geresnių laikų). Tarptautiniai kino festivaliai Maskvoje ir Berlyne atsirado kaip „šaltojo karo“ laikų idėjinių kautynių arenos.

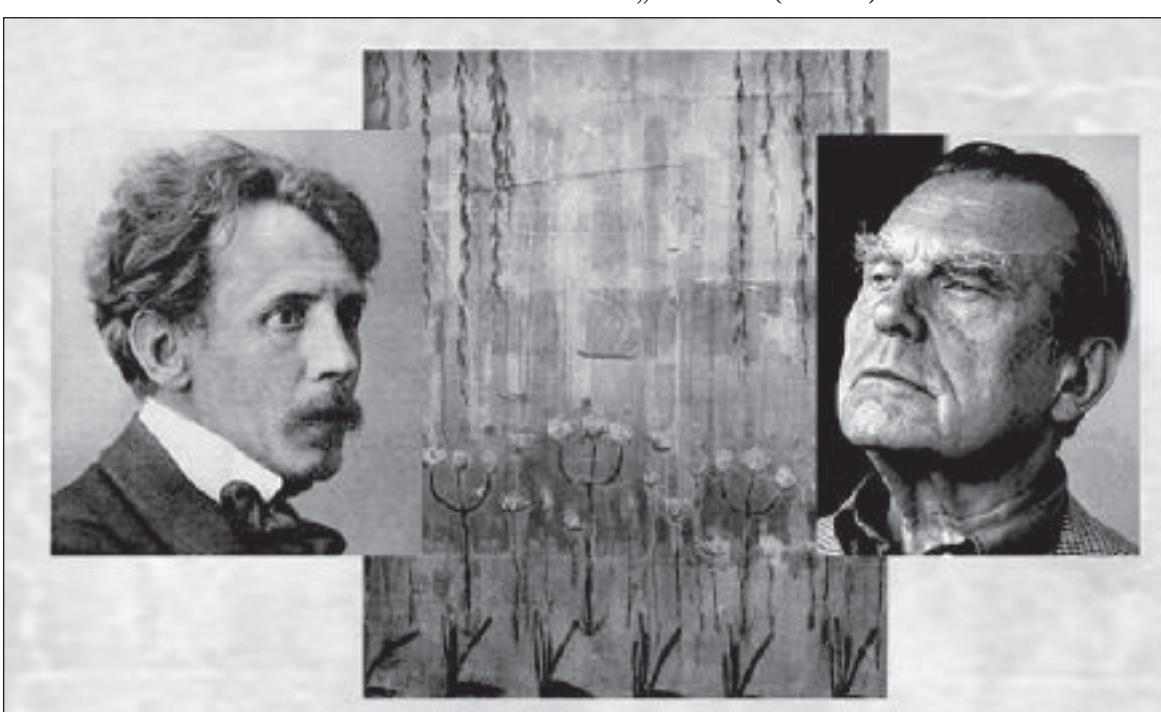
Dabar politikos vaidmuo festivaliniame judėjime nėra toks svarbus kaip anksčiau. Todėl pamažu viršū ima visai kitokia „ideologija“ – noras varžytis tik gerais ir dar geresniais filmais. Tokiomis nuostatomis grindžiamas tarptautinis Kauno kino festivalis (apie ryškiausius jo filmus – kituose „Tiltuose“ – G. J.). Panašiomis formulėmis vadovaujasi nesenai Rygoje pasibaigusio kino festivalio „Arsenals“ organizatorai ir entuziastai iš Ukrainos, prieš dvi savaites Kijeve pakvietę žiūrovus „Europos ekspresu“ išvykti į kelionę gero kino maršrutais.

Idėja gimė prie vyno taurės

Apie idėją rengti „Europos ekspresą“ jo direktorė Irina Romančenko pasakoja taip: „Kartą trys kinomanai, gurkšnodami aromatingą vyną, nusprendė Kijeve suruošti mažą kino festivalį. Pinigų jie neturėjo, bet pagalbos ranką ištiesė Lenkijos instituto ir Leslio Kurbaso teatrinių meno centro vadovai. (Visai kaip Andrzejus Wajdos filme „Pažadėtoji žemė“: „Aš neturiu nieko, tu neturi nieko ir jis nieko neturi, vadinas, mes kartu turime pakankamai, kad statytume fabriką Lodzėje.“)

Taip Ukrainos municipalinio TV kanalo kino skyriaus vyr. redaktorė I. Romančenko, kino klubo Leslio Kurbaso teatrinių meno centro vadovas Stasas Suknenko ir Lenkijos kino klubų federacijos pirmmininkas Maciejus Gilis sugeneravo kukliai alternatyvą holividiniams komerciniams kinui. Festivalio tikslas – rodymas tokius filmus, kurie neturi jokių galimybų prasibrauti į Ukrainos didžiųjų kino centrų ekranus. Iš šios koncepcijos lengvai radosi ir pavadinimas „Europos ekspresas“ – po kaimyninių šalių kino festivalius dažnai keliaujantys entuziastai dabar ir kitiems suiteikia galimybę pasimėgauti gero kino aromatu.

Pernai pirmajame „Europos ekspreso“ kino festivalyje pristatyti Ukrainos, Lenkijos, Čekijos ir Slovakijos vaidybinių, dokumentinių ir animacių filmai. Žiūrovai galėjo nemokamai juos žiūrėti, taip pat dalyvauti susitikimuose su filmų kūrėjais meistriskumu klasėse. Gražiu festivalio akcentu pernai ta-

Pagrindinis „Europos ekspreso“ akcentas – M. K. Čiurlionio ir Cz. Miloszo jubilieju paminėjimas.

po kauniečio Vladislovo Starevičiaus Maskvoje sukurto animacinio filmuko „Kino operatoriaus kerštas“ (1912 m.) seansas, kuriamo gyvai muziką grojo garsi Kijevo muzikantų grupė „R.J. Orchestra“. Šiemet „Europos eksprese“ lietuviškų motyvų buvo kur kas daugiau.

Lietuviškas kamertonas

Dar prieš oficialų šiometį „Europos ekspreso“ atidarymą visam renginiui davė toną graži lietuviška gaida. Režisierius dokumenti-

ninkas Oleksandras Dirdovskis festivalio dalyvius pakvietė į L. Kurbaso teatrinių meno centro fojė, kurio sienas puošė M. K. Čiurlionio paveikslų reprodukcijos ir Vilniaus Orvido akmenų muziejaus nuotraukos. Impozantiškos išvaizdos režisierius, panašus į žilą ir barzdotą ilgaplaukių vaidilą, nuoširdžiai pristatė susirinkusiesiems MKČ muzikos ir tapybos savitumą bei filosofinius kodus, pasidalijo išpūdžiais apie draugystę su „genialiu savamoksliu“ V. Orvidu ir pradėjo kino instaliaciją „Tyla“ (MKČ muzika ir Lietuvos architektūros šedevrų

skaidrės, projektuojamos ant sienos ir lubų, lydėjusių „Europos ekspresso“ keleivių visas tris festivalio dienas).

Centrinė „Europos ekspresso“ dalį sudarė dviejų jubilieju – M. K. Čiurlionio 100-ujų mirties metinių ir Czeslawo Miloszo 100-ujų gimimo metinių – paminėjimas. Netoli Kėdainių gimusio Nobelio premijos laureato kūryboje (ypač ankstyvuju periodu) lietuviški motyvai skambėjo itin ryškiai. Prieš Antrajį pasaulinį karą rašytuose eileraščiuose (pvz., „Mano gimtineje“ ir kt.), priemenančiuose Adomo Mickevičiaus balades, anot rašytojo kūrybą išnagrinėjusių specialistų, Lietuva išauga iki biblinio Edeno ar mitologinės Arkadijos metaforų.

Pajusti šiuos motyvus, ypatingą Cz. Miloszo eileraščių aromatą, taip pat dažnai kūryboje aptinkamą tikrovės ir iliuzijų prieštara padėjo lenkų aktorių Janas Nowickis, ne tik įkvėptai paskaitęs garsaus tėvynainio eileraščius, bet ir papasakojęs apie savo vienintelį susitikimą su Cz. Miloszu. „Tai atsitikus kompozitoriaus Zbignewo Preisnerio namuose vykusiamie vakarėlyje. Susidūrės su nesenai Nobelio premija apdovanotu klasiku koridoriuje, paklausiau: „Kaip dabar turėčiau į jus kreiptis – pone Česlovai, pone profesoriu ar pone Dieve?“ Išgirdės tokį pasiseikinimą, rašytojas nusisypojo savo šviesia vaikiška šypsena ir atsakė: „Vadink mane tiesiog ponu Česlovu“.

Gyvą Cz. Miloszo poezijos žodį pratęsė paties rašytojo mintys, užfiksuotas dokumentiniame filme

Ukrainiečių aktorius Grigorijus Gladijus Jono Vaitkaus filme „Zodiakas“ (1986 m.) suvaidino M. K. Čiurlionį.

„Susitikimai su Česlovu Milošu“ (režisierius Maciejus Chłopickis).

Premjera po 25 metų

Svarbiu „Europos ekspresso“ įvykiu tapo net ketvirtį amžiaus pas ukraiņiečius vėluojanti lietuviško vaidybinių filmų „Zodiakas“ premjera. 1986-aisiais ši kontroversiškai valdžios ir žiūrovų sutiką filmą sukurė Jonas Vaitkus. Tai buvo antras teatro režisierius bandymas padirbēti kine (pirmasis „Medaus mėnuo Amerikoje“ po daugelio pataisymų ekranuose pasirodė be Jono Vaitkaus pavardės titruose).

„Zodiakas“ – tai filmas apie M. K. Čiurlionį. Ne biografinis pasakojimas (juo labiau vertas vadintis beveik tuo pat metu kurtas režisieriaus Broniaus Talačkos filmas „Žalčio karūna“, kuriame M. K. Čiurlionį vaidino Valentinas Masalskis), bet bandymas „apmastyti menininko asmenybės legendą, remiantis MKČ muzika, tapyba ir literatūriniais įvaizdžiais. Pasinerdamas į MKČ fantazijų ir vizijų pasaulį, režisierius J. Vaitkus subtiliai kuria portretą menininko, gyvenimo svajonėmis ir kūryba, kurio gyvenimo credo – gėris, harmonija ir mellié žmogui“ (Juozas Širvinskas, „Kinas“, 1986 m., Nr. 5).

Filmą pradeda Romeno Rolano citata, kurioje didis prancūzų rašytojas apie MKČ kūrybą sakė štai ką: „Sunku žodžiais išreišksti, kaip mane sujaudino šitas iš tiesų įstabus menas! Tai naujas dvasinės žemynas, ir jo Kristupu Kolumbu neabejotinai liks Čiurlionis.“ Po šios užsklandėlės sekā profesoriaus Vytauto Landsbergio komentaras, ramiai ir solidžiai sudėliojantis svarbius MKČ kūrybos aspektus (Kijeve parodytos rusiškai įgarsintos „Zodiako“ versijos pristatymas gerokai išsamnesnis).

J. Vaitkus, jau suformavęs savo stilistiką, prioritetus ir savitą teatro filosofiją geriausiais Kauno dramos teatro spektakliais, filme „Zodiakas“ bando susieti tris skirtinges stichijas – muziką, tapybą ir šokį. Neskubus filmo ritmas leidžia nuo pirmų kadrų pasinerti į harmoningą MKČ muzikos ir tapybos pasaulį, į kurį periodiškai „inkrustuojami“ nerimastingi realybės kontrapunktai. Audringos bangos, pilkas ir liūdnas dangus (toks, kaip „vien siela gali liūdėti“), rudens melancholija ir baisi vienatvė – šie motyvai, užsimenzę tylia elegiška gaida, ilgainiu stipréja, o iš MKČ paveikslų pasaulio ištrūkusi kamera pasineria į baletą stichiją. Nuo šiol dažnai beveik tuščioje teatro scenoje šoks Maja Pliseckaja, choreografinėse miniatiūrose pavirstanti tai Müza, tai Svajone, tai Mirtimi.

Ne mažiau sudėtingas vaidmuo atiteko ukrainiečiui aktoriui Grigorijui Gladijui, suvaidinusiam Čiurlionį. Tradicinis žodis „suvaidino“ čia, ko gero, nelabai tinkta. Specialiai į „Europos ekspresso“ iš Monrealio (kurio teatreose jis dirba jau dviešimt metų) atvykęs G. Gladijus mielai prisiminė bendradarbiavimo su J. Vaitkumi laikotarpi: „Norėčiau dar susitikti filmavimo aikštéléje su šiuo režisieriumi. Jo reikalavimai aktoriui – milžiniški. Kai kuriuos tai erzina. Tačiau kai pats sau keli beveik neįmanomus uždavinius, su J. Vaitkumi gali dirbti kaip lygus su lygiu, būti jo bendraautoriumi.“

Nukelta į 6 p.

Kadras iš filmo „Šanxai Banzai“.

„Europos ekspresu“ pas Čiurlionį ir Miloszą

Atkelta iš 5 p.

Nors po filmo premjeros praėjo jau 25 metai, G. Gladijaus prisiminimai apie „Zodiaką“ buvo tokie pat jautrūs kaip ir komentarai lietuvių kino spaudoje, užfiksuoti dar neatvėsus emocijoms ir neužmiršus ypatingos filmo auros: „Savo pažintį su Vaitkumi galėčiau apibūdinti trim žodžiais: atėjau, pamaciau, iklimpau. Pirmiausia pamaciau jo spektaklius, kurie mane suprėtė. Užsidegau noru susipažinti su režisieriumi. O po kurio laiko jau dirbau jo teatre ir su jo kursu Konservatorijoje. Kai buvo sumanytas filmas apie Čiurlionį, kažkaip savime buvo nuspresta, kad pagrindinį vaidmenį vaidinsiu aš.“

Nutarėme parodyti menininką (režisierių, o gal aktorių?), kuris ieško savo teatro modelio, savo Čiurlionio – per sudėtingą plastinių vaizdinių struktūrą. Jis tarsi „suserga“ Čiurlionio kūrybos pasauliu, pats išgyvena jo psychinę dramą. Čiurlionis – lyg kvalitulys, užvaldantasis visa jo esybę. Menininkas rašo pjesę (ligoninės palatoje) ir pats bando suprasti. Keičiasi ir įnorinčiai pinasi čia pat gimstancios versijos. Improvizacija, asociacijų plynė atskleidžia neribotas interpretacijos galimybes... Man iškilo sunkiausias uždavinys – atsiriboti nuo kasdienybės šurmulio, apsivalyti nuo būties apnašų ir sukaupti savyje kažką visiškai nauja. Ruošdamasis vaidmeniui gyvenau vienas Jašiuose, daug skaičiau, vaikščiojau, mąsciau. Net badavau – reikėjo pajusti mano herojaus kritišką situaciją... Labai galiuosi, kad filme neliko paukščio motyvo. Čiurlionio-paukščio metafora turėjo išreikštį jo kūrybinį potencija, jo kančias, jo įkvėpimą... Dauguma jo paveikslų – tarsi pamatyti iš mitinio paukščio skrydžio, iš kosmoso.“

Aktorius prisiminė, kaip sunkiai „Zodiakas“ skynėsi kelią pas žiūrovus. Sovietiniai cenzoriai filmui turėjo begale pretenzijų, kartais vienai absurdiską („Kodel jūsų Čiurlionis taip piktai žiūri į kameras?“), reikalavo daug ką išmesti. „Po kiekvieno pataisymo „Zodiakas“ vis labiau bluko, o mums darėsi vis aiškiu, kad iš pirmosios filmo versijos beveik nieko nebelieka. Paklausite J. Vaitkaus, gal jis sugebėjo paslepsti ir išsaugoti pirmajį „Zodiako“ variantą!“

Geografija platėja

Lietuvių kiną šiame čia iš "Europos eksprese" gražiai reprezentuoja.

Straipsnio autorius ir specialiai i festivali iš Monrealio atvykės M. K. Čiurlionio vaidmens atlikėjas Grigorijus Gladijus.

Lenkijos instituto Kijeve archyvo nuotraukos

Lenkų aktorius Janas Nowickis iškvėptai skaitė Cz. Miloszo poeziją.

vo ir kiti filmai. Žiūrovams labai patiko Kristijono Vildžiūno darbas „Aš esiu tu“ (2006 m.), po kurio žiūrovų atsiliepimų lentoje atsirado nemazai mielių komentarių („Jaučiamės tarsi pasinėrė į tyra šaltini“). Nuosirdūs aplodusimai skambėjo po jau nos režisierės Jūratės Samulionytės dokumentinio filmo keistu pavadinimu „Šanxai Banzai“. O Jūratės kollegos Tomo Tamošaičio dokumentinis filmas „Ispanų suaugusiems“ privertė ne tik susimąstyti apie aktualias eurointegracijos problemas, bet ir įtikino, kad apie jas galima kalbėti su humoru.

Netrūko humoro ir režisieriaus Jaceko Blavuto filme „Dar ne varkas“. Nors veiksmas rutuliojasi senelių namuose, kuriuose gyvena publikos užmiršti lenkų aktoriai veteranai, aktoriai šioje situacijoje sugeba rasti ir švesaus liūdesio, ir nostalgijos, ir tragikomedijos intonacijų (pastarapriekės ypač meistriškai valdo aktoriaus Jano Nowickio herojus, norintis ramų pensionato gyvenimą supurti panašiai kaip tai darė Jackas Nicholsonas „Skrydyje virš gegutės lizdo“).

Idomi buvo ir naujojo Rumunijos kino panorama, irodanti, kad šios šalies kinas išgyvena ne atsikiptinę vieno sezono sensacijos euforiją, o jau keletą metų trunkančią nacionalinį kino pakilimą.

Kitaip metais „Europos ekspresso“ „mašinistai“ žada pasivažinėti dar tolimesniais maršrutais – iki Bulgarijos ir Gruzijos. Laimingo kelio!

P. S. Straipsnio autorius nuoširdžiai dekoja Lietuvos ambasadorių Ukrainoje Petru Vaitiekūnui ir kultūros atasė Kijeve Daivai Dapšienei už galimybęapti vienu iš „Europos ekspresso“ keleivių.

Manipuliacijos „Dramma per musica“ stiliumi

Gediminas JANKUS

Kauno valstybinė drama sezona pradėjo ne tik naujoje „Rūtos“ salėje, bet ir su naujais neįprastais vėjais ir skersvėjais, atpūtusiais ketverybę viename asmenyje – Vidmantą Bartulį, premjerinio spektaklio „Pamokslas žuvims“ autoriu, režisieriu, kompozitoriu ir scenografa. Ka gi, tokie aprépties užmojai netureti stebinti, juk išbandyti save ir pademonstruoti neatskleistas galimybes įvairiose srityse nūnai siekia net įvairaus plauko prakutusios vidutinės, išugdytos masinės kultūros poreikių ir provincialios publikos skonio.

V. Bartulis – aukštos vidinės kultūros, neeilinių kūrybinių užmojų asmenybė, be abejo, visų pirma sietinas su profesionalios muzikos kūrimu. Tačiau nė kiek ne menkesnis jo įnašas į lietuvių dramos teatro istoriją rašant muziką įsimintiniems spektakliams. Kompozitorius – teatro žmogus, puikiai išmanantis ir jaučiantis dramos scenos specifiką, tad jo žengimas į sceną, atrodytų, yra vidinio poreikio išdava, o teatrui tai reta galimybė atsinaujinti ir išvengti įkyrėjusių režisūrinių klišių.

Deja, rezultatai, mano manymu, apverktini ir tam tikra prasme pamokomi. Visgi aprépti-apsėsti vius keturis kūrybinius, labai skirtingus kampus, tolygiai sudėlujant svarbiausius akcentus, nepavyko. Kad ir kaip stengtumėmės veidmainiškai, „su ašara balse“ vardysti pastatymo „privalus“, jam nepridėsime minties, išraiškos, draminio vyksmo ir naujumo. Žengta lengviausiu keliu, pasitelkiant eklektiką, spekuliatyvias, neva skaudžias temas, vos ne taučinės gyvasties aspiracijas, ir, kas bene užgauliausia, jau seniai kitų kūrėjų naudotas išraiškos priemonės.

Moralizuojanti ir pamokslaujanti poza netinka savo išgyvenimus ir sielvartą norinčiam perteikti kūrėjui, didaktika ir tiesmuka traktuotė akivaizdžiai kenkia vi-

Pastorius (Kestutis Povilaitis) ir Kurčnebylė (Aušra Keliuotytė).

sam sumanymui. Būtent verbalinė linija, manau, pati silpniausia grandis, kurioje apstu tos didaktikos.

„Pamokslas žuvims“ – pirmiausia muzikinis projektas, dėl kažkokiu inorių ar tuščių ambicijų atsidūrės dramos scenoje. Išnykusios kuršių tautos likimą V. Bartulis atskleidžia per muziką, ir reikia pripažinti, vietomis gan išraiškingai ir nelauktai. Minimalistinės detalės suskamba jautriai, efektas pasiekiamas netikėtais saskambiais, tačiau daug kur koja kīsa įvairiausiu perdirbinių naudojimas, nesunkiai atpažįstami motyvai, parafrāzės. Tos muzikinės kalbos mitologemos, persmelktos įvairiausią įtauką, supinančios ir užsifruojančios klasikų ir neklasikų, popso, roko, džiazo perdirbtos kūrybos nuotrupas, būdingos daugeliui mūsų šiuolaikinės muzikos kūrėjams, ne tik V. Bartului.

Tad ši muzikinė projekto dalis gan trumpa, tiesa, turinti šiokią tokią vidinę dramaturgiją, kurios, deja, nepakaktų – kuršių gyvavimo ir išnykimo pristatymas nuškambetų kaip čaižūs įspėjantys daužomų metalinių vamzdžių garssai scenoje, o nutilę, užsimirštų. Taigi pagalbon atskuba verbalinė projekto dalis – draminė. Ji, tu-

rėjusi prisodrinti ir pateisinti muzikinį projektą, mano galva, pati silpniausia. V. Bartulis šalia kuršių, lyg atgijusių praeities šešelių, atliekančių tam tikras muzikines ir kalbos pratybų funkcijas, įtraukia keletą personažų – Pastorij (Kestutis Povilaitis) ir Kurčnebylę tarpautę (Aušrą Keliuotytę). Pastorius turėtų tapti jungiamaja grandimi tarp minėtų šešelių ir jo paties, šio veikėjo atsivérimai ir atvėrimai privalėti įsakmiai priminti šv. Antano Paduviečio pamokslą žuvims – kai netikėliai nesiklausojo įkvėpto žodžio, jis bylojo žuvims ir tosios įtikėjo. Aliuzija akiavazdi, regis, ir Pastorui derėtų šnekėti įvairiausiams eretikams apie savo skausma ir tikėjimą, o tiems nusisukus ieškoti savų žuvų, tai yra kad ir tų pačių išnykusios tautos šešelių, tačiau nueita, kaip minėjau, banaliausiu ir lengviausiu keliu.

K. Povilaičio herojus priversitas tūnoti uloliai plėšomų lapų sąvartyne ir kalbėti apie viską. Ilgaiusiai ir nuobodžiai, kažkodėl apie Didžiąją Prancūzijos revoliuciją, jos vadus ir nužudyti šimtus tūkstančių tėvynainių. Prisimenamas ir Napoleonas. Ir Dievas. Ir Jo valia. Kodėl tik toji revoliucija? Kodėl tik jakobinų teroras?

Kuršiai.

Donato STANKEVIČIAUS nuotraukos

Ar kitų, siaubingesnių revoliucių nebuvė? Ar kitokio, bolševikinio ir nacistinio teroro nebuvė? Telieka pačiam sau aiškinti, kad tasai pastorių gyvė šiek tiek po prancūzų revoliucijos, todėl kitų, baisesnių, neregėjo. Toliau dar margesnis genys – Pastorių apskritai pradeda piktžodžiauti, burnoti prieš Dievą, ir, ko gero, už tai jam galu gale atsiunciamas išganingas išnykusius kuršių regėjimas. Čia jau prasidėda mano minėtas muzikinis šešelių projektas, ir Pastorius ji susimastęs stebi...

Regis, V. Bartuliu gerai žinoma, kad muzika dramos spektaklyje pabrėžia kulminacines vietas, akcentuoja atomazgą ir pan. Šiam projekte, manau, jis pabandė viską sukeisti vietomis – sumanytają Pastoriaus dramą mėgino atverti per muziką. Tam skirtos ir kalbos apie niekaip negrojančią fisharmoniją ir nelauktai galingą, kurtinancią fonogramą suskambantį vargonai bei giesmė beveik pagal Johanną Bachą. Tačiau dramas nėra. Néra jokios jos užuomazgos ir apskritai dramatizmo. Santykis su Kurčnebyle – ne drama. Geriausiu atveju A. Keliuotytė gali reikšti amą praradusių tautą, tačiau kam toks bežadis simbolis šalia kuršių šešelių?

Esant tokiam verbalinės linijos skurdumui suprantamos K. Povilaičio pastangos žūbtūt suteikiti savo „palaimintam“ personažui gyvybės ir vidinės ugnies. Tomis pastangomis jis ir įsimena.

Įstringa ir aktorių kuršių ansamblis. Kadangi kokios nors režisūros ir aiškaus sumanymo neįžvelgiau, ir visi, manau, vertesi, kaip įmanysti, būtina juos paminėti. Kuršės – Vilija Grigaitytė, Nerinė Nekrašiūtė, Daiva Rudokaitė, Ugnė Žirgulė – ir kuršiai – Aleksandras Kleinas, Henrikas Savickis, Dainius Slobonas, Ridas Žirgulis – gan įtaigiai perteikė muzikos kalbą, be jokių fonogramų paskiemėnava, padadavo, palūčiavo ir įvairiausiais padargais pačirpieno. Tačiau kad patrepse nimus ir kuršių šokių žingsnelius iš A. Puipos filmo „Moteris ir keturi jos vyrai“ (1983 m.) nuplagijavo, nelaibai gražu...

V. Bartulis ir Kauno drama pateikė manipuliaciją gerai žinoma mažos tautos išlikimo, gyvasties ir paskirties tema, kurią ne kartą gvildeno daugelis rašytojų ir režisierų. Pakanka prisiminti J. Juarašą, jo režisuotus „Smėlio klavyrus“, jau minėtą A. Puipą. Dramatinei linijai buvo galima pasitelkti Vyduną, Hugo Scheu, Viktorą Falkenhahną, Eduardą Gizevijų, o ne kurti trūkinėjančios sąmonės pagimdytas monologo nuotrupas.

„Dramma per musica“ – gerokai senstelėjės žanras, toks opeiros pirmatakas, žinoma, mūsų postmoderno laikais jis laisvai atgimsta ir gan sėkmingai gyvuoja, o jo gajumas paaiškinamas – juk „dramma“ jungia žodį, muziką ir judesį. Šit ir V. Bartulis tokiu stiliumi bandė pateikti savo keturgylį pastatymą. Deja, žodžio ir judesio, išskyrus parafrases ir sventimus motyvus, beveik nebuvė. Liko tik muzika. Muzikinis projektas. Ir šviesos, ir videoinstalacija, kuri, beje, ypač prisiadėjo gelbstint regini. Ji iš daug aukštessnių lygmenų pakylėjo šviesų automius Vladimiras Šerstabovojevas.

Šiaip „Pamokslas žuvims“ daro neužbaigtą, skuboto, eklektiško darbo išspūdį. Lyg vienu metu kurtą muziką, kitu – kažkokios monologų nuotrupos, vėliau ieškota vizualizacijos, o pabaigoje viską bandyta lipdyti. Ir rezultatas – kaip su garsiaja vaškine nosimi.

Raimundo Mikšio tapyba

Kristina CIVINSKIENĖ

Rugsėjo 15 d. Justino Vienožinskio menų fakulteto kamerinėje salėje atidaryta tapytojo Raimundo Mikšio tapybos paroda, kuruoja Arvydo Martinaičio. Taip pat spaudai ruošiama knyga apie menininką. Ši kartą skaitytojams pristatomė vieną jos fragmentą.

R. Mikšys – menininkų pasaulio gerai žinoma figūra. Tiesa, dažniau jis buvo vadintas Šniūru – nuo mokyklos prigijusia pravarde, virtusia antruoju vardu. Vienu metu jis tapo „gyva Kauno legenda, menininkų bohemos simbolius“ (Algimantas Uždavinytis. *Raimundas Mikšys 1961 06 07–2008 03 02, in memoriam // Literatūra ir menas*. 2008-03-07. Nr. 3180).

1989 m. VDI (tuometiniame Vilniaus dailės institute) įgijęs keramikos specialybę, jis išgarsėjo kaip savito stiliaus, balansuojančio tarp ekspresyvios ir realistinės vaizduosenos, tapytojas.

Nuo pat pirmųjų parodų R. Mikšys suintringavo meno žiūrovus, tačiau akivaizdu, jog daugiausia dėmesio skirta jam kaip asmenybei, jo charizmai ir gyvenimo būdui. Apie R. Mikšio kūrybą, parodas buvo rašyta, tačiau jo tapyba iš esmės nenagrinėta. Bene vienintelis išsamiausiai ją apraše menotyrininkas A. Uždavinytis, taikliai jo drobėse pastebėjęs „egzistencinę akistatą su gyvenimu, filosofiškas būties atodangas“. Akcentuota „jautri autorius siela bei nuolatinis svyrapimas tarp realybės ir sapiro vaizduotės pasaule“ (A. Uždavinytis, ten pat).

Dailininko gyvenimui nutrūkus, jau iš tam tikros distancijos, atmetant R. Mikšio kaip asmenybės bei intencionalistinės kritikos (išiklausymą į tai, ką norėjo pasakyti pats autorius) vertinimą, atejo laikas iš naujo pažvelgti į jo kūrybą – kuo ji buvo (ar nebuvó) išskirtinė ir ką paliko ateinančioms kartoms.

R. Mikšio kūrybinis kelias prasidėjo kartu su neprilausomybe. Tai laikas, kai menininkai bandė maištanti, būrėsi į grupes, tačiau tuo pat metu, formuojanties rinkos sistemai, sprendė savo profesijos

„Peizažas“. Mišri technika, 2002.

klausimus. Kūrėjo ir tuo pat metu vadybininko, savo kūrybos propaguotojo derinys R. Mikšio bendramžiams dar nebuvė lengvai suvokiamas. Raimunda būtų galima priskirti „lūžio kartai“, nors jis VDI mokėsi jau atsiliimo laikotarpiu.

Kalbant apie R. Mikšio pasirinkimą įdomu tai, kad jis, keramikas, tapo tapytoju, kai dauguma jo karto menininkų perėjo į tarpdisciplininius menus ir net visai atsisakė tradicinių meno rūšių (Eglė Rakauskaitė, Svajonė ir Paulius Staniškai, Valdas Ozarinskas). Tiesa, jis toks buvo ne vienas. Naglis Rytis Baltušnikas, Arvydas Brazdžiūnas, Dusės po architektūros studijų VISI (buvo išamie Vilniaus inžineriniam statybos institute) taip pat ėmė tapyti bei kurti grafiką. Taigi tapyba, nepaisant vyrausiu tendencijų, kaip išraiškos priemonė bei pragyvenimo būdas (R. Mikšys gyveno tik iš tapybos) buvo labai svarbus ir vertas tyrinėjimo.

Grįžęs į Kauną dailininkas dažnai lankėsi pas Alfonsą Vilpišauską, tapusį jo mokytoju, ir perėmė ryškiaspalvę, ekspresyvią tapymo manierą. Spalva, potėpis turėjo išreikšti mintį, jausmą. Žlugus sovietmečiui ir nelikus privalomu temu dailininkai galėjo tiesiog džiaugtis tapymo malonumu. Pagrindiniai jų motyvai buvo peizažai, kuriuose paslėpavosi filosofines poteiktes bei vaizduotės vizijas.

R. Mikšio tapyboje taip pat pir-

miausia užčiuopiamas dailininko jausmas, emocinė būsena. Realus vaizdas prisigeria tapytojo nuotakos. Regis, žvelgdamas į gamtą jis sprendžia tam tikras filosofines egzistencinės problemas. Natūralūs gamtos motyvai sutirstėja, susikoncentruoja. Taip atsiranda grynos (nemaišytos) spalvos, kuriomis dailininkas išmargina visą paveikslą. Dauguma R. Mikšio kūrių ryškiai margi. Dailininkas mojuoja teptuku nuo vieno paveiksllo krašto iki kito palikdamas išmėtytų akcentų.

Tačiau tarp margų darbų nemazai ir tokiai, kuriuose tapytojas akcentus minimalizuoją. Koncentruota dėmė paveikslė išryškina kompoziciją, o kartu ir filosofinę mintį. Tokius kūrius laikyti brandžiausiais. Paradoksalu, bet būtent jie dažniausiai nukentėdavo nuo dailininko savikritikos ir būdavo išjaunami.

R. Mikšio tapyboje galima išskirti tris žanrus – peizažą, religinį bei portretus. Bet kurį jų pasirinkęs dailininkas piese ekspresyviai, tačiau savitai. Kiekvienas žanras skirtas menininko pokalbiui su gamta, Dievu bei žmonėmis.

Peizažo įkvėpimo šaltiniu R. Mikšiui tapo senelių sodyba netoli Balbieriškio. Saviti medžiai su ilgais tiesiais kamienais ir lapų vainikais viršūnėse patraukė tapytojo dėmesį. Gamta tapo spalvų ir formų mo-

Pastelė, 2007.

kytoja. R. Mikšio peizažuose kamenų pasvirimai, šakų susiraizgymai yra pagrindiniai kompozicijų komponentai. Neretai jie vaizduojami antrame plane, dailininko matomi pro langą. Ekspresyvūs ir emocingi paveikslai nutaptyti greitai, jau subrandinus mintį. Potėpis ne visur vienodas. Kai kur per dažus persišviečia gruntas ar tiesiog kartonas, kai kur paliktas dažo kalnas.

Zalias gamtos peizažą neretai perskrodžia marinistiniai vaizdai. R. Mikšys nutapė nemažai laivų, jachtų. Dauguma tokų paveikslų dedikuoti gyvenimo draugei Irenei Mikuličiūtei. Laivai intensyvių emocijų tapyboje yra tarsi ramybės ir pastovumo oazė. R. Mikšys neneigia jų romantizuoto ir simbolisko įvaizdžio.

Religinės tematikos paveiksluose vėl regime įtampa. Judą, Kristų dailininkas vaizduoja kaip ekspresyviai deformuotus portretus. Ryški koncentruota spalva sustiprina emociją. R. Mikšys nesiekia ikonografinio panašumo. Religinės personalijos yra autoriaus santykio su jomis dvasinė išraiška.

Išorinių panašumų su vaizduojamu dailininkas sukuria tapydamas realių žmonių portretus. Juose ieško būdingų portretuojamojo bruožų, padedančių atskleisti charakterį. Portretus R. Mikšys dažniausiai tapo pastele, juose itin svarbus piesinys. Tapytų portretų nedaug, o žymiausias – autoporetas. Jame tiek linija, tiek spalva yra lygiavertės.

Pradėjės tapyti R. Mikšys išsiliejo į tapytojų ekspressionistų būri. Jo pavardę drąsiai galima vardytis A. Vilpišausko, Arūno Vaitkūno, kitų XX a. pabaigos ekspressionistų. Dailininko kūryba atspindi bendras tapybos tendencijas. Visgi ją pasirinkęs kaip priimtinės išraiškos priemonę nei keramika, R. Mikšys jautėsi laisvesnis nuo tradicinio mokymo, taigi lengviau galėjo interpretuoti temas bei ekspressionistinė-realistine stilistiką. Jo požiūris į tapybą – neįspareigojantis, bet nuoširdus, profesionalus ir kartu naivus – padarė dailininką išsimintiną ir išskirtinį.

„Senelių langas“. Drobė, aliejus, 2003.

Kino įsiveržimas

Kasmet ir beveik visų Kauno festivalių organizatoriai pradeda kalbą nuo nesibaigiančių problemų dėl erdvų. Šie sunkumai dažniausiai pastūmėja siekti naujumo ir atrasti netikėtų galimybių. Todėl ir tarptautinis Kauno kino festivalis sieja įvairias kino erdves, kaskart kviečia žiūrovus apsilankytį naujoje teritorijoje. Viskas, kaip ir dera, prasidėjo Kaune, tačiau vėliau išsišarstys gerokai platiems spinduliu. Organizatoriai prisipažista, jog yra aktyviai kviečiamų filmus rodyti daugelyje mažų miestelių, bet visur nuykти negali, todėl pasirenka viš kitas vietas. Siais metais, be Kauno ir Vilniaus, festivalio geografiją papildys Panevėžio „Garsas“ ir Niagos „Agila“. Rugsėjo 27 d. prasidėjęs festivalis Kaune koncentruosis „Žalgirio arenos“, Apskrities viešojoje bibliotekoje ir kino teatre „Cinamon“ ir tėsis iki spalio 9 d. Daujiai ne 20 specialiųjų renginių pasklis ir po kitas svarbias Kauno erdves – Vytauto Didžiojo universiteto, su kuriuo jau ne pirmus metus bendradarbiauja festivalis, auditorijas, Menininkų namus ir kitur. Kasmet festivalio centru tampančiame Kaune vyks svarbiausi renginiai: susitikimai su režisieriais, paskaitos, seminarai bei koncertai.

Pradžioje festivaliai turi tendenciją augti ir plėstis. Gali būti, kad penktuosius metus pasitinkantis Kauno kino festivalis jau patiekė aukščiausią tašką. Neįprastos erdvės ku-

ria šioką tokią intrigą. Viešojoje bibliotekoje jau ne kartą rodytas kinas, o „Žalgirio“ arena su tekstileis bienale ir kino festivaliu tik pradeda savo kultūrinį renginių laiką. „Mes siekiame būti aktyvūs rengiami ir kultūriniai, ir kitokio pobūdžio projektus. Norime pritraukti ne tik mases, bet ir kamerinių renginių lankytojus. Kultūrinė programa arenoje dar tik prasideda, bet manome, kad ji labai svarbi garsinant mūsų miestą ir šalį. „Žalgirio“ arena yra viena tų vietų, kuri turi labai aktyviai prisidėti prie miesto gaivinimo ir naujo jo įvaizdžio kūrimo. Mūsų nuomone, Kauno kino festivalis kaip tik suteikia tokią galimybę, todėl ir tapome vienais pagrindinių šio renginio partnerių“, – sakė „Žalgirio“ arenas rinkodaros vadovė Vilija Bulanavičienė bei renginių organizavimo vadovas Renatas Načajus.

Šiais metais pristatomi net 169 filmų ir 11 programų. I visus juos nueiti veikiausiai nesugebės net didžiausias kinomanas, todėl tenka rinktis. „Pati kūrybingiausia festivalio organizavimo dalis yra filmų atranka. Ypač retrospektivinės programos, nes be galio įdomu iš užmarštis ištrauktis ką nors keisto ir seniai nematyto“, – pasakojo festivalio direktorė Ilona Jurkonytė.

Todėl, be tradicinių filmų programų, šiais metais festivalis pakvies atrasti slovakų kiną retrospektivoje „Kino aukso amžius: slova-

kų naujoji bangą“, naujai pažvelgti į sovietinius vesternus programoje „Raudonieji vesternai“, kurią žiūrovams pristato rusų kino kritikas Sergejus Lavrentjevas.

Parengta gana daug trumpametražių filmų programų: „Iššteti blyksnių“, „Canimation“, „Pramogų bus“, „Pasiskolintos scenos“, leidžiantį per trumpą laiką patirti stiprų filmo įspūdį. Čia kiekvienas kadras svarbus ir taupus. Temų spektras labai platus: nuo surrealizmo iki realizmo, nuo socialinių klausimų iki gamtos vaizdų, nuo graudžių istorijų iki komedijų. Trumpametražių filmų programą sudarė menininkė Laura Garbšteinė. Kauno kino festivalis pristatys žiūrovų dėmesio vertus lietuviškų filmus: naujausią nacionalinės premijos laureato Deimanto Narkevičiaus vaidybinį filmą „Uždrausti jausmai“, Vytauto V. Landsbergio dokumentinę juostą „Partizano žmona“. O festivalio atidarymui – jauno režisieriaus Mindaugo Survilos filmo „Stebuklų laukas“ premjera. „Dėkojame už pasitikėjimą, parodytą pakviečiant šia juosta atidaryti festivalį, garsėjančių filmų atranką. Režisierius dar neturi daug patirties, tačiau savo darbą atliko labai kruopščiai. Filmas pradėtas filmuoti prieš ketverius metus. Pirmausia Mindaugas atstiktinai atsidūrė Kariotiškių sąvaryne, visai priėj jo uždarymą bendravo su ten gyvenančiais žmonėmis, o tik tada pradėjo filmuoti“, – sakė filmo „Stebuklų laukas“ produserė Giedrė Beinoriūtė. Bendradarbiaudami su JAV ambasada festivalio organizatoriai džiaugiasi, kad festivalio programos bendraautoriumi šiemet tapo Jonas Mekas, specialiai Kauno kino festivaliu sudarės avangardinio moterų kinoprogramą. Be to, žiūrovai pamatys naujau-

TARPTAUTINIS KAUNO KINO FESTIVALIS

sią paties J. Meko kūrimi „Mano Paryžiaus filmas“ – dar vieną meilės Paryžiuui prisipažinimą. Tikimės, jog ši kartą visai kitoki. Šiemet išsijės J. Meko brolis, taip pat pasaulinio garso režisierius Adolfas Mekas, bus pagerbtas specialiai programa, nes iki šiol jis tarsi stovėjo brolio šešėlyje, nors dalyvavo kuriant visus svarbiausių filmus. „JA V ambasada džiaugiasi ilgamečiu kultūriniu bendradarbiavimu su vienu svarbiausiu Lietuvos kino renginiu. Aš asmeniškai labai laukiu J. Meko programos, nes esu susižavėjės šiuo režisieriumi. Be to, malonu, kad festivalis parodys Terence'o Malicko filmą „Gyvenimo medis“, kurį labai vertinu“, – kalbėjo JAV ambasados kultūros atstase Nicholas Hershas. Kauno kino festivalis sulauks daugiau nei 25 svečių iš viso pasaulio, tarp jų – režisierius iš Argentinos, šiai metais Kanų kino festivalyje apdovanotas „Aukštinės kino kameros“ prizu, filmo „Akacijos“ autorius Pablo Giorgelli su žmona, šio filmo montažo režisierė Maria Astrauskas, kilusi iš Kauno. Lietuvą aplankys ir Berlyno kino festivalyje „Sidabrinio Iokio“ apdovanojimu

Rugsėjo 29 d., ketvirtadienį, 15 val. kino centre „Cinamon“, 1 salėje – Tapatumai: „Rankas aukštyn“ (rež. Romain Goupil, Prancūzija, drama, 2010 m., 90 min.), „Kaip pateka Ménulis“ (rež. Anja Struck, Vokietija, Danija, eksperimentinė animacija, 2011 m., 8:30 min.). **15 val.** „Žalgirio“ arenos – Tapatumai: „Smūgis Irane“ (rež. Fatima Geza Abdollahyan, Vokietija, dokumentika, 2009 m., 82 min.). **17 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje – Kino aukso amžius: Slovakų naujoji bangą: „Drakono sugržimas“ (rež. Eduard Greiner, Čekoslovakija, drama, 1967 m., 82 min.). **17 val.** „Žalgirio“ arenos – Muzika keičianti pasauli: „Vilties pakylėti“ (rež. Piers Sanderson, Jungtinė Karalystė, dokumentika, 2010 m., 72 min.). **19 val.** kino centre „Cinamon“, 3 salėje – Tapatumai: „Pirmasis Rasta“ (rež. Helene Lee, Prancūzija, dokumentika, 2011 m., 90 min.). **19 val.** „Žalgirio“ arenos – Kino aukso amžius: Slovakų naujoji bangą: „25 metų po šešiasdešimtųjų, arba Čekoslovakų Naujoji bangą“, I dalis (rež. Martin Šulik, Slovakija, Čekija, dokumentika, 2010 m., 105 min.). **17 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje – specialiųjų seansai: Jono Meko filmai „Ar buvo karas?“ (rež. Jonas Mekas, Lietuva, JAV, dokumentika, 2002 m.). **17 val.** „Žalgirio“ arenos – Tapatumai: „Juoda duona“ (rež. Agusti Villaronga, Ispanija, drama, 2010 m., 108 min.), „Anglies degintojai“ (rež. Piotr Złotorowicz, Lenkija, dokumentika, 2010 m., 15 min.). **17.30 val.** kino centre „Cinamon“, 5 salėje – Platus kampas: „Michailis“ (rež. Markus Schleinzer, Austrija, drama, 2011 m., 94 min.), „Olegas“ (rež. Jaan Toomik, Estija, drama, 2010 m., 21 min.). **19 val.** kino centre „Cinamon“, 1 salėje – Platus kampas: „Gyvenimo medis“ (rež. Terrence Malick, JAV, drama, 2011 m., 138 min.). **19.30 val.** kino centre „Cinamon“, 5 salėje – Platus kampas: „Arirang“ (rež. Kim Ki-duk, Pietų Korėja, dokumentinė drama, 2011 m., 100 min.). **20 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje – specialiųjų seansai: Jono Meko filmai „Mano Paryžiaus filmas“ (rež. Jonas Mekas, JAV, dokumentika, 2011 m., 159 min.). **20.30 val.** kino centre „Cinamon“, 3 salėje – Tapatumai: „Kurmis“ (rež. Rafael Lewandowski, Prancūzija, Lenkija, drama, 2010 m., 108 min.). **21.30 val.** kino centre „Cinamon“, 5 salėje – Platus kampas: „Padanga“ (rež. Quentin Dupieux, Prancūzija, siaubo komedija, 2011 m., 85 min.), „720 laipsnių“ (rež. Ishtiaque Zico, Bangladešas, eksperimentinis filmas, 2010 m., 5:10 min.). **22 val.** „Žalgirio“ arenos – Muzika keičianti pasauli: „Ritmas, rimai ir gyvenimas“ (rež. Michael Rapaport, JAV, dokumentika, 2011 m., 97 min.), „Uždarumas“ (rež. Adam Stafford, Škotija, dokumentinis, 2009 m., 10 min.).

Spalio 1 d., šeštadienį, 13 val. kino centre „Cinamon“, 5 salėje – Tapatumai: „Rankas aukštyn“ (rež. Romain Goupil, Prancūzija, drama, 2010 m., 90 min.). **15 val.** kino centre „Cinamon“, 5 salėje – Tapatumai: „Tarp dviejų ugnii“ (rež. Agnieszka Lukasiak, Švedija, Lenkija, drama, trileris, 2010 m., 130 min.). **15 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje – Raudonieji vesternai: „Nepagaunamieji keršytojai“ (rež. Edmond Keosayan, SSRS, veiksmo filmas, vesternas, komedija, 1966 m., 78 min.). **21.30 val.** „Žalgirio“ arenos – Visos mūzios: „Pasidaryk pats“ (rež. Gillian Wearing, Didžioji Britanija, dokumentika, 2010 m., 83 min.), „Šachmatų istorija“ (rež. Ingvar Stefansson, Islandija, drama, 2011 m., 5:39 min.).

Rugsėjo 30 d., penktadienį, 15 val. kino centre „Cinamon“, 5 salėje – Tapatumai: „Tarp dviejų ugnii“ (rež. Agnieszka Lukasiak, Švedija, Lenkija, drama, trileris, 2010 m., 130 min.). **15 val.** „Žalgirio“ arenos – Kino

aukso amžius: Slovakų naujoji bangą: „25 metų po šešiasdešimtųjų, arba Čekoslovakų Naujoji bangą“, II dalis (rež. Martin Šulik, Slovakija, Čekija, dokumentika, 2010 m., 105 min.). **17 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje – specialiųjų seansai: Jono Meko filmai „Ar buvo karas?“ (rež. Jonas Mekas, Lietuva, JAV, dokumentika, 2002 m.). **17 val.** „Žalgirio“ arenos – Tapatumai: „Juoda duona“ (rež. Agusti Villaronga, Ispanija, drama, 2010 m., 108 min.), „Anglies degintojai“ (rež. Piotr Złotorowicz, Lenkija, dokumentika, 2010 m., 15 min.). **17.30 val.** kino centre „Cinamon“, 5 salėje – Platus kampas: „Michailis“ (rež. Markus Schleinzer, Austrija, drama, 2011 m., 94 min.), „Olegas“ (rež. Jaan Toomik, Estija, drama, 2010 m., 21 min.). **19 val.** kino centre „Cinamon“, 1 salėje – Platus kampas: „Gyvenimo medis“ (rež. Terrence Malick, JAV, drama, 2011 m., 138 min.). **19.30 val.** kino centre „Cinamon“, 5 salėje – Platus kampas: „Arirang“ (rež. Kim Ki-duk, Pietų Korėja, dokumentinė drama, 2011 m., 100 min.). **20 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje – specialiųjų seansai: Jono Meko filmai „Mano Paryžiaus filmas“ (rež. Jonas Mekas, JAV, dokumentika, 2011 m., 159 min.). **20.30 val.** kino centre „Cinamon“, 3 salėje – Tapatumai: „Kurmis“ (rež. Rafael Lewandowski, Prancūzija, Lenkija, drama, 2010 m., 108 min.). **21.30 val.** kino centre „Cinamon“, 5 salėje – Platus kampas: „Padanga“ (rež. Quentin Dupieux, Prancūzija, siaubo komedija, 2011 m., 85 min.), „720 laipsnių“ (rež. Ishtiaque Zico, Bangladešas, eksperimentinis filmas, 2010 m., 5:10 min.). **22 val.** „Žalgirio“ arenos – Muzika keičianti pasauli: „Ritmas, rimai ir gyvenimas“ (rež. Michael Rapaport, JAV, dokumentika, 2011 m., 97 min.), „Uždarumas“ (rež. Adam Stafford, Škotija, dokumentinis, 2009 m., 10 min.).

Spalio 1 d., šeštadienį, 13 val. kino centre „Cinamon“, 3 salėje – Visos mūzios: „Žolė auga virš jūsų miestų“ (rež. Sophie Fiennes, Prancūzija, Nyderlandai, Jungtinė Karalystė, dokumentika, 2010 m., 72 min.). **21.30 val.** kino centre „Cinamon“, 3 salėje – Platus kampas: „Šetonas Horas“ (rež. Bruno Dumont, Prancūzija, drama, 2010 m., 109 min.). **23 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje – Jono Meko sudaryta avangardinio moterų kino programa, II dalis. Susitikimas su nepriklausomo kino kūrėja M. M. Serra. **21.30 val.** kino centre „Cinamon“, 2 salėje – Platus kampas: „Šetono tango“ (rež. Bela Tarr, Vokietija, Vengrija, Šveicarija, komedija, drama, 1994 m., 435 min.). Susitikimas su nepriklausomo kino kūrėju M. M. Serra.

Spalio 2 d., sekmadienį, 14 val. kino centre „Cinamon“, 3 salėje – Visos mūzios: „Žolė auga virš jūsų miestų“ (rež. Sophie Fiennes, Prancūzija, Nyderlandai, Jungtinė Karalystė, dokumentika, 2010 m., 72 min.). **21.30 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje – Jono Meko sudaryta avangardinio moterų kino programa, III dalis. Susitikimas su nepriklausomo kino kūrėju M. M. Serra.

Spalio 2 d., sekmadienį, 14 val. kino centre „Cinamon“, 1 salėje – Platus kampas: „Havras“ (rež. Aki Kaurismäki, Vokietija, Prancūzija, Suomija, komiška drama, 2011 m., 103 min.), „Hiperkrize“ (rež. Josef Dabernig, Austrija, eksperimentinis filmas, 2011 m., 17 min.). **21 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje – Jono Meko filmai „Ar buvo karas?“ (rež. Jonas Mekas, Lietuva, JAV, dokumentika, 2002 m.). **17 val.** „Žalgirio“ arenos – Tapatumai: „Juoda duona“ (rež. Agusti Villaronga, Ispanija, drama, 2010 m., 108 min.), „Anglies degintojai“ (rež. Piotr Złotorowicz, Lenkija, dokumentika, 2010 m., 15 min.). **17.30 val.** kino centre „Cinamon“, 5 salėje – Platus kampas: „Šetonas Horas“ (rež. Bruno Dumont, Prancūzija, drama, 2010 m., 109 min.). **23 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje – Jono Meko sudaryta avangardinio moterų kino programa, III dalis. Susitikimas su nepriklausomo kino kūrėju M. M. Serra.

Spalio 3 d., pirmadienį, 15 val. „Žalgirio“ arenos – Muzika keičianti pasauli: „Vilties pakylėti“ (rež. Piers Sanderson, Jungtinė Karalystė, dokumentika, 2010 m., 72 min.). **21.30 val.** Muzika keičianti pasauli: „Mila Kaos“ (rež. Simon Jaikiruma Paetau, Vokietija, Kuba, drama, 2011 m., 18 min.). **17 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje – Platus kampas: „Šetono tango“ (rež. Bela Tarr, Vokietija, Vengrija, Šveicarija, komedija, drama, 1994 m., 435 min.). Susitikimas su režisieriumi Bela Tarru. **17 val.** „Žalgirio“ arenos – Visos mūzios: „Arirang“ (rež. Kim Ki-duk, Pietų Korėja, dokumentinė drama, 2011 m., 100 min.), „Mina“ (rež. Eva Pervolovici, Rumunija, Prancūzija, Marokas, Islandija, Alžyras, drama, 2011 m., 14 min.). **17.30 val.** kino centre „Cinamon“, 5 salėje – Platus kampas: „Šetono tango“ (rež. Bela Tarr, Vokietija, Vengrija, Šveicarija, komedija, drama, 1994 m., 435 min.). Susitikimas su režisieriumi Bela Tarru. **17 val.** „Žalgirio“ arenos – Visos mūzios: „Arirang“ (rež. Kim Ki-duk, Pietų Korėja, dokumentinė drama, 2011 m., 100 min.), „Mina“ (rež. Eva Pervolovici, Rumunija, Prancūzija, Marokas, Islandija, Alžyras, drama, 2011 m., 14 min.). **17.30 val.** kino centre „Cinamon“, 5 salėje – Platus kampas: „Šetono tango“ (rež. Bela Tarr, Vokietija, Vengrija, Šveicarija, komedija, drama, 1994 m., 435 min.). Susitikimas su režisieriumi Bela Tarru.

Spalio 3 d., pirmadienį, 15 val. „Žalgirio“ arenos – Muzika keičianti pasauli: „Vilties pakylėti“ (rež. Piers Sanderson, Jungtinė Karalystė, dokumentika, 2010 m., 72 min.). **21.30 val.** Muzika keičianti pasauli: „Mila Kaos“ (rež. Simon Jaikiruma Paetau, Vokietija, Kuba, drama, 2011 m., 18 min.). **17 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje – Platus kampas: „Šetono tango“ (rež. Bela Tarr, Vokietija, Vengrija, Šveicarija, komedija, drama, 1994 m., 435 min.). Susitikimas su režisieriumi Bela Tarru. **17 val.** „Žalgirio“ arenos – Visos mūzios: „Arirang“ (rež. Kim Ki-duk, Pietų Korėja, dokumentinė drama, 2011 m., 100 min.), „Mina“ (rež. Eva Pervolovici, Rumunija, Prancūzija, Marokas, Islandija, Alžyras, drama, 2011 m., 14 min.). **17.30 val.** kino centre „Cinamon“, 5 salėje – Platus kampas: „Šetono tango“ (rež. Bela Tarr, Vokietija, Vengrija, Šveicarija, komedija, drama, 1994 m., 435 min.). Susitikimas su režisieriumi Bela Tarru. **17 val.** „Žalgirio“ arenos – Visos mūzios: „Arirang“ (rež. Kim Ki-duk, Pietų Korėja, dokumentinė drama, 2011 m., 100 min.), „Mina“ (rež. Eva Pervolovici, Rumunija, Prancūzija, Marokas, Islandija, Alžyras, drama, 2011 m., 14 min.). **17.30 val.** kino centre „Cinamon“, 5 salėje – Platus kampas: „Šetono tango“ (rež. Bela Tarr, Vokietija, Vengrija, Šveicarija, komedija, drama, 1994 m., 435 min.). Susitikimas su režisieriumi Bela Tarru.

įvertinto filmo „Premija“ autorė, taip pat kūrėja iš Argentinos Paula Markovitchius. Festivalio žiūrovai galės susitikti su kultine JAV eksperimentinio kino asmenybe M. M. Serra, kuri atvyksta pristatyti J. Meko sudarytos programos. Antrus metus iš eilės į Kauną sugriūs festivalio draugų tapęs vengrų režisierius Béla Tarras, čia ne tik pristatysiantis savo naujausių filmą „Turino arklys“ ir ankstesnį „Šetono tango“, bet ir pakviesiantis jaunus profesionalus į meistriškumo dirbtuvės. Šiaip režisierius nėra linkęs intensyviai keliauti po pasauli, o ypač į jau matytas vietas, todėl Lietuvai šis vizitas yra tikras pagarbos ženklas. Spalio 5 d. Galerijoje „101“ vyks diskusija „Ilgas planas: žmogus prieš kamerą“ dalyvaujant ilgojo plano virtuoziu B. Tarrui, ją ves kino teoretikas Lukas Braškiškis. Šios kino teorijos dirbtuvės pristatomos kartu su Europos Sajungos programa „Media“, kuri nuo šių metų tapo Kauno kino festivalio rėmėja, o tai yra labai didelė finansinė paspirtis, leidžianti praplėsti programą ir pasikviesti svarbių svečių. „Media“ – Europos Sajungos programa, besirūpinanti audiovizualinių darbų kūryba ir platinimu. „Media“ įvertinimas kino festivaliu reiškia profesionalumą ir gerą kokybę. Labai džiugu, kad Lietuvoje auksta kino festivalių kultūra. Estija ir Latvija turi tik po viena festivalį, o pas mus jų net trys. Tai, kad „Media“ pasirinko remti tarptautinį Kauno kino festivalį, reiškia, jog jis išskirtinis visos Europos kino festivalių kontekste, – aiškinė programos „Media“ atstovas Lietuvoje Dominykas Širvinskas.

Parengė Audronė MEŠKAUSKAITĖ

liai“ (rež. Juraj Jakubisko, Čekoslovakija, fantastinė tragikomedija, 1969 m., 78 min.). **17.15 val.** „Žalgirio“ arena – Tapatumai: „Amnestija“ (rež. Bujar Alimani, Prancūzija, Graikija, Albanija, drama, 2011 m., 83 min.). **17.30 val.** kino centre „Cinamon“, 3 salėje – Visos mūzoz: „Moterų meno revoliucija.“ (rež. Lynn Herschman Leeson, JAV, dokumentika, 2010 m., 83 min.). **18 val.** kino centre „Cinamon“, 1 salėje – Platus kampas: „Turino arklys“ (rež. Béla Tarr, Vokietija, Prancūzija, Vengrija, Šveicarija, drama, 2011 m., 146 min.). Susitikimas su režisieriumi Béla Tarru. **19 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje – Kino auksu amžius: Slovakų naujoji bangą: „Šventė botanikos sode“ (rež. Elio Havetta, Čekoslovakija, fantastinė nuotykių komedija, 1969 m., 83 min.). **19.15 val.** „Žalgirio“ arena – Platus kampas: „Akacijos“ (rež. Pablo Giorgelli, Ispanija, Argentina, drama, kelių filmas, 2011 m., 84 min.). Susitikimas su režisieriumi Pablo Giorgelli. **21.30 val.** kino centre „Cinamon“, 1 salėje – Platus kampas: „Būtina žmogžudystė“ (rež. Jerzy Skolimowski, Norvegija, Vengrija, Lenkija, Airija, trileris, 2010 m., 83 min.). **21.30 val.** „Žalgirio“ arena – Muzika keičianti pasaulį: „Mama Afrika“ (rež. Miika Kaurismäki, Vokietija, Suomija, Pietų Afrika, dokumentika, 2011 m., 90 min.).

Spalio 5 d., trečadienį, 15 val. kino centre „Cinamon“, 3 salėje – Tapatumai: „Kapinių sargo dukra“ (rež. Katrin Laur, Estija, drama, 2011 m., 98 min.), „Vabzdžio miritis“ (rež. Hannes Vartiainen, Pekka Veikkolainen, Suomija, eksperimentinė dokumentinė animacija, 2010 m., 7 min.). **17 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje – Raudonieji vesternai: „Raudonosios Isyk Kulio aguonos“ (rež. Bolotbek Shamsiyev, SSRS, veiksmo filmas, 1971 m., 99 min.). **17.30 val.** kino centre „Cinamon“, 1 salėje – Platus kampas: „Būtina žmogžudystė“ (rež. Jerzy Skolimowski, Norvegija, Vengrija, Lenkija, Airija, trileris, 2010 m., 83 min.). **19 val.** Kauno apskrities viešojoje bibliotekoje – Raudonieji vesternai: „Septintoji kulką“ (rež. Ali Khamraev, SSRS, drama, 1972 m., 100 min.). **19.30 val.** kino centras „Cinamon“, 5 salėje – Platus kampas: „Padanga“ (rež. Quentin Dupieux, Prancūzija, siaubo komedija, 2011 m., 85 min.), „720 laipsnių“ (rež. Ishtiaque Zico, Bangladešas, eksperimentinis filmas, 2010 m., 5:10 min.). **20.30 val.** kino centre „Cinamon“, 1 salėje – Platus kampas: „Turino arklys“ (rež. Béla Tarr, Vokietija, Prancūzija, Vengrija, Šveicarija, drama, 2011 m., 146 min.). Susitikimas su režisieriumi Béla Tarru. **21.30 val.** kino centre „Cinamon“, 5 salėje – Platus kampas: „Tilt“ (rež. Viktor Chouchkov Jr., Vokietija, Bulgarija, romantinė drama, 2010 m., 94 min.).

Bilietai į kino seansus galima įsigyti internetu www.bilietupasaulis.lt, „Bilietai pasaulis“ kasose ir renginių vietose.

Fotografinis Nidos ruduo

Donatas STANKEVIČIUS

Rudenėjantią Nidą aplanko daugybė fotografų iš visos Lietuvos. Cia kasmet rengiamas šios srities menininkus suburiantis seminaras. Siemetinis skirtas ilgamečiam jo dalyviui, neeilinei asmenybei, fotografijos ir kino kritikui Skirmantui Valiuliui atminti.

Galima pasidžiaugti, kad jau antri metai organizatoriai suburia ne tik lektorius iš Lietuvos ar kaimyninių šalių, bet ir svarbius žmones, atvykstančius pasidalinti patirtimi iš įvairiausių pasaulyo vietu. Savaitę trukusime seminare turėjome svečių iš Čekijos, Velso, Šveicarijos, Slovakijos, Škotijos.

Vladimiras Birgusas iš Opavos meninės fotografijos instituto pristatė savo studentų darbus, išsakė poziciją, kad negalima grežiotis atgal. Fotografija, kaip ir viskas pasaulyje, turi keistis.

Davidas Drake pasidalijo patirtimi apie Velse vykdomą galerijinę veiklą, o fotografas Christianas Lutzas papasakojo, kiek reikia saves atduoti, norint pelnyti žmonių palankumą kuriant fotoistorijas.

Aleksandras Macijauskas įdomiai pasisakė apie fotografiją, kuriai kurti nereikia talento ir darbo. Tokią kūrybą jis prilygino greito maisto restoranui. Nustebau klausydamas antrosios šios paskaitos dalies – klasikas perskaitė straipsnį, kurį raše prieš dešimtmjetį, bet taip ir neatidavė spausdinti – pamiršo. Mintys, jų dėstymas ir aktualumas – lyg būtų rašyta šiandien.

Tik visiškas neišmanėlis galėtų teigti, kad tokia patirtis ir žinios mums nereikalingos. Tokią būta. Matydamas juos salėje snaudžiančius arba demonstratyviai išeinančius vos prasidėjus paskaitai.

Teisingai Ispanijos krepšininkai pasakė apie lietuvių sirgalius Europos krepšinio čempionato metu: „Lietuviai myli save, o ne krepšini.“ Aišku, kam etiti į rungtynes, kai žaidžia ne savo komanda? Ir kam klausyti žmogaus, kuris rodo ne tavo fotografijas?

Be tarptautinė fotografinė kontekstą nušiečiančių paskaitų, dar galima paminėti portfolio peržiūras – jose patyrę fotografai dalijo patarimus pradedantiesiems arba prašantiesiems išsakyti nuomonę. Taip pat vakarus prieplaukoje, kurioje veikė neformalus klubas, pavadintas „Nida OFF“. Cia vyko fotografijų ir filmų peržiūros, šokiai ir neakivaizdūs galynėjimaisi – kas daugiau alaus ar kito svaigojo gėrimo sunaikins.

Atidarytos ir kelios dienotvarkę pajavirinusios parodos. Teko užlipti į kalnelį, kur iškurtas Thomo Manno memorialinis muziejus. Jame atidaryta Algimanto Alesandravičiaus paroda, vedžiojanti mus Czeslawo Miloszo takais.

Baltarusis Igoris Savičenka pakvietė į Ni-

Skirmantui Valiuliui atminti...

Pirmąjį seminaro paskaitą veda svečias iš Čekijos Vladimiras Birgusas (viduryje).

Autoriaus nuotraukos

dos biblioteką. Jo paroda „Gestų abécèle“ pastūmėja į apmąstymus, o preciziskumas sužavė.

Kai toks malonus oras ir aplinka, negali pykti, kad ko nors nesupranti. Taip nutiko stebint svečio iš Škotijos Keitho Inghamo parodą, ku-

rioje jis rodė gatvės vaizdus. Ne man vienam kilo neiškumų. Bet juk ir mokomės tam, kad suprastume.

Gražus rudo Nidoje. Puiki vieta pasidalinti idėjomis. Toleruokime ir gerbkime vieni kitų kūrybą, tada nereikės slėpti galvų smėlyje.

Donatas STANKEVIČIUS. „Praeiviai“. Nida, 2011 m.

Apie mygtukų trauką ir bičiulius

Andrius JAKUČIŪNAS

Rugsėjo 26-oji (labai dėsninai) prasidėjo aptikus nuorodą į internete išviešintą Dalios Survilaitytės filmą „Kurmis“, pasakojančią apie muzikantą ir šiaip laisvajį menininką Remigijų Audiejaitį, kitados žuvusį garsiajame gaisre Žirmūnų daugabutuje, kuris gyvenimo pabaigoje buvo atradęs fotografijos džiaugsmus. Be abejo, iš prigimties akla vyrą pirmiausia domino garsas, ne vaizdas, t. y. spaustamas fotoaparato užraktą jis atsiliepdavo ne į numanomą aplinkos subtilybę, ne į fotografuoamojo jam rodomą draugiškumą, bet į kažką, kas savo ruožtu egzistuoja pačiame garso sklidime. Būtent šis aspektas Remio nuotraukas padarė visiškai nepanašias į daugumą kitų, vaizde tapo sunaikinta pati vaizdo prasmė ir tam tikra prasme atskleistas bet kokio spragsėjimo fotoaparatu beprasmiskumas, pasirinkus jį kovos įrankiu prieš beprasmiskumą apskritai. Tiesą kalbant, tai buvo visiškai nemotyvuotas, neapmąstytais, pernelyg neakcentuojamas poreikis, kurio rezultatą, tiesa, menkino tai, kad kvailesnio pašalinio stebėtojo akyse jis neišvengiamai īgaudavo socialinių turinių (esą tas nabagas irgi nori būti kaip žmogus), kurio ten nė padujų nebuvvo (su tokiais akylais, bet, žvelgiant plačiau, visiškai kurčiai stebėtojais Remis, beje, mielei būtų padiskutavęs ir kumsčiais). Tiesiog jis jautė, kad taip turi elgtis ir, gerai pamąscius, darosi akiavizdu, jog taip turėjo ir būti.

Ne daugiau, matyt, galima paaškinti ir kai kuriuos rašytojus užplūdusį poreikį varginti kaklą ir dešinės rankos nykštį. Rašeivos virtinėm spragsėtoju trumpai būtų galima apibūdinti taip: staiga koks nors rašytojas, žiū, pradeda būti pastebimas su fotoaparatu tokiomis aplinkybėmis, kurios neleidžia manyti (nors iš pradžių knieti), jog fotoaparatas pateko į jo rankas atsitiktinai. Vis dažniau nelaimėlį galima pamatyti kolegų draugijoje klydinėjantį akimis, lyg ko ieškantį, droviai besiypsantį. Naujas žaisle-

Rašytojai Indrė Valentinaitė ir Rolandas Rastauskas.
Benedikto JANUŠEVIČIAUS nuotrauka

lis („naujas“ jis būtent kaip žaislelis, kaip prietaisas – gal ir labai senas) kabo ant kaklo išsidžiai, bet dar nedrąsiai, galbūt iš kieno nors pasiskolintas. Po kokių kelių mėnesių tas rašytojas tampa neįsivaizduojamas be fotoaparato, gal ir kameros, diktofono. Sėdi visuose literatūros renginiuose, spaudo mygtukus. Aitsakso išgerti, nes papras tai savo jau būna išgéręs, toliau spaudo mygtukus. Vis rečiau būna pastebimas kavinėse, posėdžiuose, gatvėse, ir tai suprantama – reikia archyvuoti failus, tvarkyti, derinti, juodinti, baltinti (žodžiu, irgi spaudytis mygtukus). O tada kažkas atsintinka. Visi staiga nustoja klausti, kodėl jis tai daro, anam gi netenka teisintis esą tų nuotraukų reikia iliustruoti kokiam straipsniui ar viršeliui. Juk ir taip aišku, kad niekam jų nereikia, tiksliau, reikės tik kada nors. Numanomas tos veiklos beprasmiskumas pakylėja į iki metafizinių aukštumų, fotografuojui dėl kokių nors priežasčių neatėjus į vieną ar kitą renginį, šis tarsi prandra turinį, tampa nykus ir apgailėtinas, neišlikiantis né SD kortelėje.

Nesakau, kad šis scenarijus visiškai atspindi Benedikto Januševičiaus, kurio paroda „Bičiulių portretai“ tą pačią lemtingą rugpjūčio 26 d. atidaryta Rašytojų klubo

bo salėje, kelią link fotografijos. Tačiau jis išties apie 2008-uosius, pasiskolinčių iš sesers apysenėj olympus (o gal tuomet pasirodė su dar senesne ir labiau apgailėtinia muilinkyte), kažkurių vieną mėlą dieną išdygo kažkokiam renginyje, ir nuo to laiko fotoaparatas tapo neatskiriamas jo kasdie nybės detale, savotišku kūno tēsiniu; štatyvas, vaizdo kamera ir diktofonas (sutapus laimingoms aplinkybėms, abudu turime visiškai vienodus) kuria išpūdį, kad Benas – labai smarkiai apsiginklavęs ir todėl, be abejo, rimtas žmogus. Aišku, sunku spėti, kiek kartu per tuos bene ketverius metus jis nuspaude magiškai mygtuką, turbūt spustelėdavo ir tada, kai nebūdavo tikras, jog jis iš tikrujų yra paspaustinas, išlikdamas ištikimas pačiam paspaudimui, tačiau nesunku nutuokti, kad nuotraukų asmeninio kompiuterio, o ir nešiojamuose diskuose turėtų būti tūkstančių tūkstančiai. Na, gal tai dar ne Regimanto Tamošaičio, Vlado Bražiūno, Alio Balbieriaus ar Ričardo Šileikos protu neaprēpiami fotografijų kapinynai (šie darbuojasi nepalyginamai seniai), bet vis tiek labai labai daug – turbūt tiek, kiek man, kitados irgi mėgdavusiam pamasažuoti pirštą į mygtuką (tačiau tingėdavusiam

pamatyti, kaip sekėsi ji spausti negalėtū atėiti ir į galvą. Visgi Beno pasiryžimas surengti LRS klu be fotografijų parodą iš pradžių buvo netikėtas. Visų pirmą foto grafuojantys rašytojai dėl priežasčių, kurios bus aiškesnės galbūt tik po kokių penkiadėsimties metų literatūros istorikams, pernelyg rimtai žiūri į savo triūsą, kad leistų sau veržtis į skleisti ir viešinti niekingoje dabartyje (nors neretai tenka, ypač leidėjams pri stigus nuotraukos papuošti naujų kurio nora autorius knygą ar pub likaciją), tuo labiau kad ne vienam iš jų turbūt sukirba mintis, kad gal čia jau būtų lendama ne į savo daržą. Ši problema buvo apdairiai apeita, klubo direktore Janinai Rutkauskienėi paprašius Beną surengti parodą. Turint galvoje populiarų stereotipą, kad Janinai ką nors atsakyti labai sunku ar net išvis neįmanoma, sutikimas, žinia, buvo duotas. Tačiau kaip iš tūkstančių nuotraukų jam pavyko atrinkti būtent tuos snukučius, kurie reprezentuotų visas ketverių metų pastangas ir dargi taip, lyg fotografuojama būtų jau visus aštuonerius ar net dešimt metų, – paslapčis, kurios raktas, kaip Benas pats prisipažista, yra jo žmona Vilma (Fiokla), smarkiai talkinus išvykoje į kietąjį diską.

Be abejo, parodos atidarymo metu buvo atsargiai bandyta kelti klausimą, iš kur atsiranda poreikis fotografuoti (R. Tamošaitis netgi įtarinėje save nesąmoningai siekiant pasisavinti tuos žmones), tačiau turint galvoje, kad visi kalbėtojai atstovavo fotografuojantiems rašytojams, galima nutuokti, jog į jį iš esmės nebuvvo atsakyta, o žiurovai (beje, daugumą jų sudarė Beno kolegos) palikti manyti, kad vienas rašytojas, aišku tas, kuris turi fotoaparatą, jamžina kitą tarsi apsėstas kažkokio metafizinio būtinumo, jamžina nežinia kam, nežinia kodėl, gal iš meilės, gal iš neapykantos, tačiau nieko nepaisydamas, neracionaliai – maždaug kaip kitados būdavo keliamas stikliukas. (Bent Benas neslėpė, jog fotografavimo malonumą patyrė, kai visiškai atsisakė alkoholio.)

Keičiasi, kad toks pasišventintas fotografuoti kolegas pas mus egzistuoja vien literatūros pasaulioje. Atidaryme kalbėjės R. Šilei-

ka pastebėjo, jog Lietuvoje daugiau nežino nė vienos kūrybinės sajungos, kurios nariai taip noriai fotografuotų savo kolegas. Tai daro tik rašytojai. Net iš tos sajungos nariai, kurie tariasi turintys patį intymiausią ir labiausiai subalan suotą ryšį su fotografijos technika (ypač ta, brangesnija), kažkodėl taip pat labai mėgsta fotografuoti rašytojus, bet visiškai nelinkę priešais objektyvą pastatytu vienas kitas. Kai kas, sakykim, R. Šileika, mano, jog taip yra dėl to, kad rašytojai geriausiai tarpusavyje sutaria, jų nedaug. Kai kurie kiti galėtų slapčia įtarti, jog čia gal ir tam tikra savimeilės forma, narcisizmo svaigulys, esą *durneliai* rašytojai nieko daugiau nesugeba, tik spaudytis mygtukus, eitų geriau dirbtis. Kad ir kaip ten būtų, rašytojų nuotraukos dažniausiai ir išeina visai kitokios negu Fotomenininkų sąjungos narių. Kaip (turbūt teisinių) pažymėjo R. Tamošaitis, fotomenininkai, taip pat ir į rašytojų aplinką su fotoaparatu vienu metu įsisiukę Algimantas Aleksandravičius, labai mėgsta fotografuoti būtį. Be abejo, jie nori kažką pasakyti, akivaizdu, taip nori, kad netgi ir pasako nuotraukomis. Sukandė dantis, įveikę fotografuojamo objekto konkretnumą (štai dėl ko jis nė iš tolo neprimena abstrakčios būties), nuvalę spalvas, panardinę jį šešeliuose bei neapibrėžtybėje, jie susivokia nufotografavę pačius save. Rašytojai, tarp jų ir Benas, tikriausiai nenori nieko pasakyti. Šiek tiek absurdiskas (iš šalies žvelgiant) poreikis fotografuoti turbūt nė neleidžia kelti tokio klausimo, tarsi užrakto spragtelėjimąs savaimė būtų tokis iškalbus, jog net nereikėtų jo bylojamos tiesos praplėsti išviesinant. Apskritai rašytojai kolegų nuotraukose išeina labai žmogiški, ydingi, papras ti, jų sąnarių įsitempimuose arba palaimingose šypsenose krapstant panižius plikes neįmanoma at rasti jokios būties ir jokių kančių, kurios, anot stereotipų, rašytojų būtinai turėtų kamuoti. Sunku atsikratyt jausmo, jog fotografuota tik todėl, kad fotografuojančiajam tą akimirką pasirodė malonu pamatyti tą, kuris netrukus taps nufotografuotas, arba tai tiesiog buvo die na, kai kolegų prisirinko tiek daug, kad jų nebuvvo galima išskirti iš vi sumos niekaip kitaip, kaip tik ką nors priešais jį paspaudžiant. Ir, žinoma, kaltai nusiypsant.

Jei tave nufotografavo – dar ne viskas prarasta.

Parodos atidarymas.
Vilmos JANUŠEVIČIENĖS nuotrauka

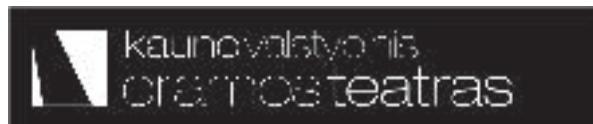
Vlado Šlaito literatūrinės premijos konkursas

Prieškario metais šviesių šio krašto žmonių rūpesčiu buvo įsteigta Ukmergės miesto premija, kuri kelerius metus iš eilės buvo skiriama už romantiškiausią metų literatūrinį kūrinį. Pirmuoju Ukmergės literatūros fondo premijos laureatu 1937 m. tapo profesorius Vincas Mykolaitis-Putinas už romaną „Krizė“. 1938 m. ši premija buvo paskirta rašytojui Kaziui Borutai už knygą „Mediniai stebuklai“.

Ukmergės rajono Taryba 1999 m. gegužės 26 d. sprendimu Nr. 27 įsteigė kasmetinę literatūrinę premiją (2000 litų), pavadinčią iškilaus mūsų krašto poeto Vlado Šlaito vardu, kuris, likimo nublokštą į Angliją, ne viename savo eileraštyje skaidriu nostalgiku liūdesiu nuspaliuno Ukmergę, jos gatves, Žemaitkiemio miestelį, Šventosios upę. Literatūrinė Vlado Šlaito premija skiriama už reikšmingus poezijos, prozos, publicistikos, literatūros kritikos ir kitus kūrinius, išreiškiančius meilę gimatjam kraštui, tėviškei.

Kviečiame siūlyti kandidatus šių metų Vlado Šlaito premijai. Premijai pristatomus kūrinius ir užpildytą paraškos formą iki 2011 m. lapkričio 1 d. pateikti Ukmergės rajono savivaldybės Kultūros skyriui: Kęstučio a. 3, 20114, Ukmergė. Paraškos formą galima rasti Vlado Šlaito viešosios bibliotekos svetainėje [www.ukmergesvb.lt/Krašto-taryba/Literatūrinė Vlado Šlaito premija](http://www.ukmergesvb.lt/Krašto-taryba/Literatūrinė_Vlado_Slaito_premija).

Telefonai pasiteiravimui: (8 340) 60346, (8 340) 56865, (8 340) 52278; el. p. j.zareckas@ukmerge.lt; direktore@ukmergesvb.lt.

92-ojo kūrybinio sezono rugsėjo–spalio mėnesių repertuaras

29 d., ketvirtadienį, 18 val. Rūtos salėje (Laisvės al. 71) – premjera: Vidmantas Bartulio „Pamokslas žuvims“. Vienos dalies spektaklis. Režisierius Vidmantas Bartulis. Spektaklio trukmė – 1.15 val. Bilieta kaina – 30 Lt.

Spalio 2 d., sekmadienį, 14 val. Penktojoje salėje (Laisvės al. 71) – tarptautinis teatro festivalis „Sirenos“: Danielio Daniso „Akmenų pelenai“. Prisiminimų drama. Režisierius Agnus Jankevičius. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilieta kaina – 15, 30 Lt.

2 d., sekmadienį, 18 val. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71, V a.) – Ingeros Hagerup „Stiklinė arbatos su citrina“. Vienos dalies komedija. Režisierė Danutė Juronytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

4 d., antradienį, 18 val. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71, V a.) – Inos Pukelytės „Meilė Paryžiuje“. Vienos dalies kabaretinė komedija. Režisierė I. Pukelytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 25 Lt.

5 d., trečiadienį, 18 val. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71, V a.) – Mariuso von Mayenburgo „Bjaurusis“. Skalpelio pjūvis. Režisierius Vilius Malinauskas. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilieta kainos – 25, 30 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 71) dirba kasdien 10.30–19 val., tel. 22 40 64. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

Kauno kamerinis teatras

29 d., ketvirtadienį, spalio 5 d., trečiadienį, 18 val. Daivos Čepauskaitės „Kavinė „Pas Blezā““. Pasimatymas po dviešinties metų. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.45 val. Bilieta kainos – 28, 35 Lt.

30 d., penktadienį, 18 val. Daivos Čepauskaitės „Be galio švelni žmogžudystė“. Dviejų dalių juodoji komedija pagal Réjaus Bredberio kūrybą. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.10 val. Bilieta kainos – 24, 30 Lt.

Spalio 1 d., šeštadienį, 18 val. Fransua Rablė „Gargantua ir Pantagruelis“. Užstalė tikriesiems gurmanams (N-18). Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.55 val. Bilieta kainos – 40, 50 Lt.

2 d., sekmadienį, 18 val. Konstantino Kostenko „Hitleris ir Hitleris“. Dviejų dalių spektaklis. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.15 val. Bilieta kainos – 24, 30 Lt.

Teatro kasa (Kęstučio g. 74A) dirba I-V 14–18 val., VI–VII 11–18 val., tel. 22 82 26. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt* ir *Bilietai pasaulis*.

Kauno valstybinis lėlių teatras

29 d., ketvirtadienį, 18 val. prasideda 4-asis „Palėpės muzika“ sezonas ir kviečia į Jurgos Šeduikytės muzikinio spektaklio „METRONOMES“ premjerą. Bilieta kainos – 25, 30, 40, 30 Lt. Bilietus platina *Bilietai.lt*. Bilieta kainos – 8, 10, 12 Lt.

1 d., šeštadienį, 12 val. „Mažasis Mukas“. Ar sunku būti kitokiam? Nuo 5 m. Režisierius Algimantas Stankevičius. Bilieta kainos – 8, 10, 12 Lt.

2 d., sekmadienį, 12 val. „Šeimynėlė iš didžiosios girių“. Pagal Gintaro Beresnevicius pasakas. Nuo 3 m. Režisierius Olegas Žiugžda. Bilieta kainos – 8, 10, 12 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 87A) dirba IV–V 11–17 val., VI–VII 10–14 val., tel. 22 16 91. Bilietus taip pat platina *Bilietai pasaulis*.

1 d., šeštadienį, 18 val. „Katyčė „P““. Spektaklis tik suaugusiesiems pagal Eve Ensler pjesę „Vaginos monologai“. Režisierius Vytautas Balsys. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilieta kainos – 40 Lt.

2 d., sekmadienį, 14 val. „Sidabrinis fėjos šaukštelišis“. Spektaklis visai šeimai. Režisierė Agnė Dilytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieta kaina – 15 Lt.

Teatro kasa (M. Daukšos g. 34) dirba III–V 15–19 val., VI 15–18 val., VII – valandą prieš spektaklį, tel.: 40 84 70, 22 60 90. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt*.

Nemunas ISSN 0134-3149

Leidžiamas nuo 1967 m. balandžio mėn.

Išeina ketvirtadieniais

Gedimino g. 45, 44239 Kaunas
Telefonas ir faksas – (8-37) 322244
El. paštas: nemunasredakcija@gmail.com
Internetinis adresas: <http://www.nemunas.net>

Indeksas 0079
Steigėjas ir leidėjas — Lietuvos rašytojų sąjunga
Steigimo liudijimas Nr. 405
Spausdino TAURAPOLIS
Tiražas 1500
Rankraščiu nerecenzuojame ir negrąžiname.

Kauno valstybinis muzikinis teatras

Spalio 1 d., šeštadienį, 2 d., sekmadienį, 5 d., trečiadienį, 18 val. premjera – Gaetano Donizetti „Liučija di Lamermur“. Trijų veiksmų opera. Muzikos vadovas ir dirigentas Julius Geniušas, pastatymo meno vadovė Dalia Ibelhauptaitė, režisierius Gediminas Šeduikis, scenografas ir šviesų dailininkas Andu Dumitrescu, kostiumų ir grimo dailininkas Juozas Statkevičius, chormeisterai Ramūnas Tilvikas, Rasa Vaitkevičiūtė. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilieta kainos – 25, 40, 70, 80, 150 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 91) dirba II–VII 11–14, 14.45–18 val., tel. 20 09 33. Bilietus taip pat galima išsigyti internetu www.muzikinisteatras.lt.

Koncertų ciklas „Muzika – tai amžinybė“, skirtas Pasaulinei muzikos dienai

29 d., ketvirtadienį, 18 val. Koncertas Kinijos ir Lietuvos diplomatinių santykų 20-mečiui. Kinijos liaudies instrumentų virtuoza „Naujasis purpurinis uždraustojo miesto orkestras“. Programoje: įvairių Kinijos vietovių liaudies ir tradicinė muzika, Pekino operos fragmentai, Vakarų Europos klasikų bei šių dienų Kinijos kompozitorų vokaliniai ir instrumentiniai kūriniai. Bilieta kainos – 15, 20, 25 Lt.

30 d., penktadienį, 18 val. Kauno miesto simfoninis orkestras (vyr. dirigentas M. Pitrėnas). Solistė Lilija Gubaidulina (sopranas). Dirigentas Modestas Pitrėnas. Programoje – vakarų kompozitorų kūriniai. Bilieta kainos – 15, 20, 25 Lt.

Spalio 1 d., šeštadienį, 17 val. Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras (meno vadovas ir vyr. dirigentas G. Rinkevičius), Kauno valstybinis choras (meno vadovas ir vyr. dirigentas P. Bingelis). Solistai: Michail Kazakov (bosas, Rusija), Eugenijus Vasilevskis (bosas). Dirigentas Gintaras Rinkevičius. Bilieta kainos – 15, 20, 25 Lt.

2 d., sekmadienį, 17 val. koncertas, skirtas Kauno styginių kvarteto 30-mečiui, „Intriga su Kauno kvartetu...“. Kauno styginių kvartetas: Karolina Beinarytė (I smuikas), Dalia Terminaitė (II smuikas), Eglė Karžinauskaitė (altas), Saulius Bartulis (violončelė). Solistai: Sergej Krinicin (gitara), Mindaugas Zimkus (tenoras), Liudas Mikalauskas (bosas). Programoje: L. Boccherini, G. F. Hendelio, G. Kuprevičiaus, J. S. Bacho, H. Purcellio, V. Bartulio kūriniai. Bilieta kainos – 10, 15, 20 Lt.

Spalio 4 d., antradienį, 18 val. Trys tenorai ir „Trimitas“. Valstybinis pučiamųjų instrumentų orkestras „Trimitas“. Solistai: Vaidas Vyšniauskas (tenoras), Edmundas Seilius (tenoras), Merūnas Vitulskis (tenoras). Dirigentas Ugnis Vaininis. Programoje skambės laiko patirkintos populiariosios dainos – „Granada“, „Quando, quando“, „Volare“, A. L. Webergio kūriniai, operų ir operetių arijos. Bilieta kainos – 25, 30, 40 Lt.

Spalio 5 d., trečiadienį, 18 val. kamerinis ansamblis „Caméra du Rhône“ (Prancūzija). Solistas Mykolas Bazaras (fortepijonas). Programoje: F. Laténo Kvartetas Nr. 2 „Šviesiam atminimui“, F. Chopino Koncertas Nr. 1, A. Dvorako Serenada styginiams. Bilieta kainos – 10, 15, 20 Lt.

Filharmonijos kasa (L. Sapiegos g. 5) dirba II–VII 14–18 val., tel. 20 04 78. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

Rugsėjo 29 d., ketvirtadienį, 17 val. Maironio lietuvių literatūros muziejuje (Rotušės a. 13) – susitikimas su JAV lietuvių kultūrininku ir meno mecenate, Valstybinės J. Basanavičiaus premijos laureate Marija Remiene ir jos knygos „JAV lietuvių kultūros keliuose“ pristatymas. Dalyvaus Kultūros ministerijos atstovė Irena Seliukaitė, Kauno dramos teatro direktorius, aktorius Egidijus Stancikas, Išeivių literatūros skyriaus vedėja Virginija Paplauskienė, maestro Vladimiras Prudnikovas, buvęs partizanas, tremtinys Vytautas Balsys. Renginį ves Maironio lietuvių literatūros muziejaus direktorė Aldona Ruseckaitė.

4 d., antradienį, 17 val. poetės Eglės Juodvalkės partizanams skirtos eilėraščių rinktinės „Sakalai naikti nemiega“ pristatymas. Kartu su knygos autore dalyvaus literatūrolės Virginijus Gasiliūnas ir aktoriė Olita Dautartaitė.

Informacija tel. 20 68 42.

29 d., ketvirtadienį, 17–18 val. Klasika miesto sode – baigiamasis koncertas: sopranų trio „Trys panteros“ (Nomeda Vilkanauskaitė-Kukulskiene, Rasa Juzukonytė, Raimonda Tallat-Kelpšaitė).

Vyriausiasis redaktorius
Viktoras Rudžianskas – tel.: (8-37) 322244, (8-610) 67255
Referentė – Aurina Venislovaitė – tel. (8-37) 322244
Vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas – Donaldas Kajokas (KAUKO LAIPTAI) – tel. (8-37) 322251
Vyriausiojo redaktoriaus pavaduotoja – Gražina Viktorija Petrošienė (TILTAI) – tel.: (8-37) 322266
Naujienų redaktoriai: Audronė Meškauskaitė – tel. (8-37) 322251, (8-615) 24983 Andrius Jakuciūnas – tel. (8-611) 98945, el. paštas: jakuciunas@gmail.com
Apžvalgininkai: literatūra – Aušra Kaziliūnaitė; fotografija – Romualdas Rakauskas; muzika – Eugenija Žakienė; kinas – Gediminas Jankauskas; teatras – Gediminas Jankus.
Fotografas: Zenonas Baltrušis.
Stilištė – Lina Navickaitė – tel. (8-37) 322251
Maketuotojas – Juozas Pužauskas – tel. (8-656) 38529
Buhalterė – Irena Kavaliauskienė – tel. (8-37) 322235, (8-656) 41705

Pasaulinei muzikos dienai skirti renginiai Kaune

Rugsėjo 30 d., penktadienį, 14 val. M. K. Čiurlionio nacionalinio muziejaus M. K. Čiurlionio galerijoje (V. Putvinskio g. 55) – apdovanojimų „Tikra muzika“ teikimo ceremonija. **18 val.** Kauno valstybinėje filharmonijoje – Kauno miesto simfoninio orkestro koncertas. Solistė Liilia Gubaidulina (sopranas). Dirigentas Modestas Pitrėnas.

Spalio 1 d., šeštadienį, 11 val. Kauno Juozo Gruodžio konservatorijos moksleivių eisenai Laisvės alėja nuo Centrinio pašto.

29 d., ketvirtadienį,

10.30 val. Kauno menininkų namuose – kino dirbtuvės: įvadinė B. van Hoej paskaita apie kino kritiką (atvira visiems).

30 d., penktadienį,

10.30 val. – išskirtinė filmo peržiūra, analizuojant jį sceną po scenos (atvira visiems).

Spalio 1-3d. – kino kritikos dirbtuvės atrinktiems dalyviams.

1 d., šeštadienį, 2 d., sekmadienį, 16–16.30 val. Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje – varpų muzikos koncertai, skirti tarptautinei muzikų dienai. Karilijonu skambins Julius Vilnonis.

2 d., sekmadienį, 16 val. Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje – VIII Kauno varpų muzikos festivalio koncertas „Žodžiai ir garsai“. Varpų muzikos palydymi savo eiles skaitys poetai Dovilė Zelciūtė ir Donaldas Kajokas, gitaramis skambins Agnus Rušys ir Valdemaras Mikuckis.

4 d., antradienį, 18 val. Gintauto Labanausko poezijos knygų „Išlaisvinta mintis“ ir „Pro meilės prizmę“ su tituvės. Dalyvaus: autorius, aktorė Dolores Kazragytė, rašytojas Robertas Keturakis, poetas Vladas Buragas, vokalinis ansamblis „Židinys“ (vadovas Pranas Jurkonis). Renginį ves Stasė Mickutė.

29 d., ketvirtadienį, 18 val. Kauno tautinės kultūros centre (A. Jakšto g. 18) – tapybos mokymai suaugusiesiems „Prie molberto“. Veda dailininkas Gvidas Latakas.

Spalio 1 d., šeštadienį, 16 val. paskaita „Apie nematomąjų karalystę“. Lectorius Aleksandras Žarskus.

Spalio 2 d., sekmadienį, 12 val. Paberžės Šv. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčioje – Laisvės metams ir Tėvo Stanislovo Vardinėms paminėti šv. Mišiose giedos Vilniaus šv. Kazimiero bažnyčios choras „Ave verum“ ir atliks prof. Antano Končiaus Requiem. Choro meno vadovas Petras Vaičekonis. Koncertmeisterė Renata Marcinkutė Lesieur.

VI Tarptautinis rusų kultūros ir meno festivalis

Rugsėjo 30 d., penktadienį, 17 val. Kauno įgulos karininkų ramovėje (A. Mickevičiaus g. 19) – muzikinio teatro koncertas „Žavingi sielos garsai“ (Rusija).

Spalio 5 d., trečiadienį, 17 val. Kauno įgulos karininkų ramovėje – tarptautinių festivalių laureato „Jurijo Tverdovo Jazz Band“ (Rusija) koncertas.

Kauno karuselė

Niekas tiksliai neprisimena, kada pradėta šventi Pasaulinė muzikos diena Kaune. Bet tikrai dar iki 2001 m. Anksčiau muzikai plaukdavo laivu Nemunu, koncertuodavo Filharmonijoje, visuomet Laisvės alėja pražygiudavo Juozo Gruodžio mokyklos (dabar konservatorijos) auklėtiniai. Juozo Gruodžio moksleiviai žygioja iki šiol, Kauno miesto simfoninis atidaro sezoną, na, o nuo 2008 m. puoselėjama nauja tradicija – prizų „Tikra muzika“ teikimas.

„Tikros muzikos“ idėja – pamatyti ir ivertinti kauniečius muzikus bei šioje sferoje dirbančius žmones, kuriu dėka galime išgirsti ir suprasti, kas yra tikra muzika. Kaunas juk iš tiesų muzikos miestas. Taip atsirado apdovanojimas, teikiamas Pasaulinės muzikos dieną, už ryškiausią metų veiklą ar indėlį į Kauno muzikinių gyvenimą. Nominacijas aptariai ir ateinančiu metų laureatus renka praėjusiųjų laureatai. Pasaulinės muzikos dienos renginius ir „Tikros muzikos“ apdovanojimų ceremoniją globoja Kauno miesto savivaldybė. Laureatams įteikia-

mas ne tik simbolinis prizas – stiklinė kompaktinė plokštė – į šventę kviečiami ateiti ir kitų sričių menininkai, kad padovanotų savo kūrinių, kad galėtų susitikti visa menininkų bendruomenė.

Siais metais skirti apdovanojimai: **Algirdui Kasperavičiui** – už ištikimybė lietuvių liaudies muzikai, nuoširdų jauniosios kartos ugdymą ir bandonijos prieklimą naujam gyvenimui; **Kauno medinių pučiamųjų instrumentų kvintetui** – už gražų debiutą, kūrinybinių proveržių ir viltį, jog Kaunas turės naują kolektyvą; **kompozitorui Vidmantui Bartuliu** – už viso gyvenimo kūrinybinių indėlį į Kauno miesto muzikinių bei kultūrinį gyvenimą; **solistei Kristinai Sturbytei** – už akivaizdų solinės karjeros šuolių į aukštumas, puikiai įkūnytus vaidmenis Kauno valstybiniaame muzikiniame teatre ir aktyviai koncertinė veiklą; **dainininkui Linui Adomaičiui** – už profesionalumą ir principingumą populiariosios muzikos žanre, ištikimybė Kaunui ir svarbius darbus muzikos kultūros labui; **Kauno pučiamųjų instrumentų orkestrui „Ažuolynas“** – už muzikos populiarinimo misijos prisiėmimą, sažiningą jos vykdymą ir nesuskaiciuojamus muzikinius kilometrus, nueitus

Kaune per 50 metų; **Lijgajai Richterytei-Janulevičienei** – už ilgametę kūrinybinių ir pedagoginė veikla, savo pašaukimo įprasmimą ir muzikos skliaudą.

30 d., penktadienį, 14 val. apdovanojimų „Tikra muzika“ teikimo ceremonija vyks Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje (V. Putvinskio g. 55). Kviečiame!

Kauno bienalės TEKSTILĖ'11 konkursinė paroda sukvieta įvairių sričių menininkus iš viso pasaulio pristatyti su asmenine istorija susietus kūrinius. Tekstilė parodoje suvokiamas nauju požiūriu – kaip konotacija, užuominima, konceptualus patirties mediatorius. Parodoje išin svarbus naratyvo aspektas – kiekviena menininko pristatyta kūrinių grupė atskleidžia ir persiskaito individualią istoriją, susietą su šeimos, visuomenės, sociokultūriniu kontekstu.

Kauno bienalės archyvo nuotrauka

2011-ųjų konkursinė paroda suslaukė 333 parašą iš 43 šalių, parodai buvo atrinktas 31 projektas.

Žiuri sprendimu, Kauno bienalės TEKSTILĖ'11 konkursinėje programoje Pagrindinį prizą ir kviečimą 2013 m. Kauno bienalėje surengti parodą laimėjo menininkė **Gao Yuan** iš Taivano.

Gao Yuan fotografiją, atspaustą ant audinių, cikle pasakoja apie naujają Kiniją. Tai istorija apie 12 motinų ir 12 jų vaikų bei 12 kinų zodiako gyvūnų. Visos šios motinos su vaikais dabar gyvena Pekine, bet yra kilusios iš skirtinė Kinijos provincijų. Jos atvyko į šį didelį miestą su savo vyrais, statybų darbininkais, statanciais naujają Kiniją. Darbe naudojama renesansinė Madonos ir kūdikio simbolika, tuo pat metu atskleidžiamas Renesanso laikų Italijos ir šiuolaikinės Kinijos ryšys, nes dabartinėje visuomenėje aktualūs tie patys kultūros ir turto pasiskirstymo trūkumai.

Kiti Kauno bienalės konkursiniai prizai: **Nina Bondeson** (Švedija) – Išskirtinis paminėjimas; **Beili Liu** (Kinija / JAV) – Išskirtinis paminėjimas; **Amélie Brisson-Darveau** (Kanada) – Jaunojo menininkės prizas.

„Nemunas“ rekomenduoja

Kitokio kino klube – „Šalti apkabinimai“

Gediminas JANKAUSKAS

Antradienė, spalio 4 d., Kitokio kino klube žiūrėsime ispanų režisieriaus Pedro Almodovaro „Šaltus apkabinimus“. Panašu, kad šešiasdešimtajį gimtadienį šiuo filmu pasitikės modernaus kino klasikas ryžosi pradėti naują kūrybos etapą.

Jau nuo pirmų kadrų pasineriaime į režisieriaus seniai pamėgtų mistifikacijų pasaulį. Kad ir ši kartą žiūrėsime painios konstrukcijos filmą, aisku iš karto. Akivaizdu iš tai, kad „Šaltuose apkabinimuose“ kaip niekad daug autobiografinių motyvų.

Pagrindiniam filmo herojui režisieriu Mateo Blanco visada kniečė patirti kur kas daugiau, nei žmogui įmanoma. Todėl jis susigal-

vojo kitą gyvenimą, kuriamas buvo pasivadinės Hariu Keinu – avantūristu, likimo valia tapusiu rašytoju. Šiuo vardu Mateo pasirašinėjo viesus scenarius, o ilgainiui net nepastebėjo, kad pavirto savo paties fantazijos vaisiumi. Bet baisi automobilių avarija, kurioje Mateo praraudo regėjimą, šią dvigubo gyvenimo epopėją papildė Jo Didenybės Likimo surežisutomis mizanscenomis. Dabar aklas vyriškis gali tik rašyti scenarius ir įsiavaizduoti, kad ankstesnis jo „as“ žuvo kartu su mylima moterimi.

„Šaltuose apkabinimuose“ netrūksta ir P. Almodovarui visada būdingos TV serialų stilistikos. Ypač tada, kai autorius sufantazuja savo filmo situacijas, dažnai balan-

suojančias ant pavojingų bulvarinių skaitalo briaunų. Ir anksčiau režisierius sugerbėdavo iš pirsito laužtų „muilo operų“ elementus privessti prie kur kas rimtesnio vardiklio.

Šifruoti gausius kinematografinių citatų kodus „Šaltuose apkabinimuose“ yra didžiulis malonumas. Bet tik tiems, kurie nebogai susipažinę su pasaulinio kino aukso fondu. Kitaip filmo herojų dialoguose nuolat skambantys klasikinių šedevrų pavadinimai bus tik nieko nesakanti abrakadabra.

Kad P. Almodovaras myli kiną, seniai niekam ne paslaptis. Jis visada lengvai žongliravo kino klasikos perlukais, sudėliodamas savo iliuzijų pasaulį, kuris autorui akivaizdžiai miele snis už realybę. Nes kino pasaulį kuriantis menininkas tarsi demigras gali daug ką pakeisti. Net ir po daugelio metų. Net ir tada, kai tenka iš naujo montuoti seną filmą jau netekus regėjimo. Juk kiekvienas filmas privalo turėti pabaigą.

Savaitgalis prie televizoriaus

Ir tarp gangsterių pasitaiko kinomanų

Gediminas JANKAUSKAS

Režisieriaus Barry Sonnenfeldo filme „Kontraktas su neūžaugą“ (1995 m.) Johno Travoltos suvaidintas gangsteris Čilis Palmeris buvo tikras kinomanas. Kartą apytušėje kino salėje pasižiūrėjęs Orsono Welleso šeševrą „Blogio prisilietus“ jis tvirtai apsisprendė tapti filmų produseriu. O naujesnėje komedioje „Būk kietas“ (penktadienis, 0.55 val., TV3) jau spėjo nusivilti Holivudu, todėl nusitaikė į ne mažiau pelningą sritį – muzikos pramonę, kur taip pat sukasi milžiniškų pinigų srautai. Greitai paaiškėja, kad ir popso muzikos pasaulis mažai kuo skiriasi nuo gangsterių aplinkos. Todėl čia Čilis jaučiasi lyg žuvis vandenye.

Linksma bus ir nuotykių komedia „Banditės“ (šeštadienis, 21.20 val., BTV), kuri daug katurėtų priminti avantiūrinį vesterną „Viva, Marija!“ – Jame septinto-

jo dešimtmecio pabaigoje „blogas“ mergaitės bravūriškai vaidino Brigitte Bardot ir Jeanne Moreau.

„Banditėse“ panašią avantiūriscią porelę vaidina Salma Hayek ir Penelope Cruz. Jų herojės – bankininko dukra Sara ir valstietė Marija – aplinkybių priverstos plėsti bankus ir kitokiais būdais reikšti protestą prieš viską, pradendant nevykusia Jungtinii Valstijų politiku ir baigiant didžiausiai romantiškų merginų priesais – šiurkščiaisiai dvikojais patinais.

Ar kada nors galvojote, kad komedia gali ne tik linksminti, bet ir kelti labai rimtas problemas? Jei dar ne, pažiūrėkite „Parduotuvės maniakės išpažintį“ (šeštadienis, 22.30 val., TV3). Ši filmą komentavo ne tik žiūrovai ir kino kritikai, bet ir finansų analitikai bei medių. Pastarieji rimtai perspėjo apie grėsmingai plintančią epidemiją. Pilkčiausia mūsų amžiaus liga, kuriai žmonija neturi imuniteto, va-

dinas oneomanija (nuo graikiško žodžio „oneomai“ – „pirkti“). Psychologai tokį nenugalimą potraukį vadina dar rimtesniu terminu „Compulsive buying disorder“ (CBD) – psychikai žalingu pirkimo sindromu. Si liga jau seniai apėmusi 25-erių metų Rebeką Blumvud. Ji nepatenkinta savo darbu: rašyti straipsnius į finansų žurnalą tiesiog nuobodus, o ir atlygis niekingai mažas. Bet didžiausia problema, kad Rebeka kencia nuo priklausomybės apsipirkinių. Kai susikaupia krūva neapmokėtų sąskaitų, mergina sugalvoja, kaip susidoroti su sia bėda.

„Elzėje iš Gilijos“ (šeštadienis,

23.00 val., TV1), sukurtoje pagal Mažosios Lietuvos literato Ernesto Wycherto apysaką, nuostabiuose Kursių nerijos smėlynuose atgyja seniai praejusius laikų drama, kurioje susipina meilė, neapykanta, kerštas, klastingos intrigos, pasiaukojimas, herojikumas ir senų nuodėmių atpirkimas pačia brangiausia kaina.

Kriminalinis trileris „Pagrobimas“ (sekmedienis, 21.00 val., TV3) pasakoja, kaip slaptųjų tarnybų agentas, metės visus reikalus, važiuoja į Paryžių iš albanų mafijos pinklių vaduoti savo septyniolikmetę dukrą. Filme daug smurto scenų, bet nėra jokių holividinių specialiųjų efektų. Net nekvėpia poliūtiniu korektiškumu, kuris taip ilgai kino kūrėjams kliudė būti tikroviskiem. Juk visiems seniai pabodo juridiniai žaidimai su nusikalteliais, kurie sukompromitavo pačią kovos su blogiu idėja. Štai kodėl visame pasaulyje žiūrovai džiaugsmo šūkiais pritaria Liamo Neesonu herojui, kai jis meistriškai traisko noraliame pasaulyje pagal žmoniškumo dėsnius nenorinčių gyventi išsigimelių kaulus. Humanistai, žinoma, prieštarauja. Bet kai nelaimė pasibels į jų pačių duris, ar jie ir toliau ragins veikti tik pagal ištariantis?

Mačiuiems Jane Austen roma-

nę ekranizacijas, turėtų patikti filmas „Maištingoji Džeinė“ (sekmedienis, 23.00 val., TV1), kuriamo britų rašytoja atsidurs savo herojų kailyje. 1795-ieji. Dvidešimtmetė J. Austen svajoja ištakėti už mylimo žmogaus. Tėvai jai surado puiķų jaunikį, bet mergina ryžosi pasipriehinti tradicijoms, kai susipažino su jaunu airiu Tomu Lefroju.

„Verdiktas už pinigus“ (sekmedienis, 23.05 val., LNK), sukurta pagal bestselerių meistro Johno Grishamo romaną, kelia labai aktualų klausimą: ar tikrai prisiekusiųjų teismas yra pati objektyviausia tiesos nustatymo instancija? Romano ir filmo autorai nesunkiai įrodė, kad prisiekusieji tėra lengvai valdomos marionetės, jei reikalo imasi tikri profesionalai. O dviem sumaniems manipulatoriams tikslai pasiekti bus dvigubai lengviau. Dar geriau, jei suinteresuotas asmuo taps vienu iš prisiekusiųjų ir jų gretose imsis „diversinės“ veiklos. Tiesa, reikia dar vieno mažmožio – labai didelių pinigų. Tada bet koks teismas bus kišeninis...